

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Η' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 |

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1959

| ΑΡΙΘ. 21

Ο ΗΡΩΣ ΚΛΗΡΙΚΟΣ

Εἶναι γνωστὰ τὰ, κολοσσιαίας σημασίας, ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα διεδραματίσθησαν στὴν μικρὰν αὐτὴν γωνίαν τῆς γῆς, ἣτις λέγεται Ἑλλάς δοξασμένη, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα σπουδαιότερον ρόλον ἔπαιξεν ὁ ὀρθόδοξος ἑλληνικὸς ἐφημεριακὸς κληρὸς.

Μὲ βάσει αὐθεντικὰ καὶ ἀδιάφραστα στοιχεῖα, ἀποκαλυπτικὰ ἔγγραφα καὶ ἀναμφισβητήτους καὶ ἀδιασείστους ἱστορικὰς ἀληθείας, ἐξιστοροῦνται οἱ θρυλικοὶ ἀγῶνες τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων κληρικῶν.

Χιλιάδες τῶρα χρόνια ἀγωνίζεται μαχόμενος ὑπὲρ «βωμῶν καὶ ἐστιῶν», ἠλεκτριζόμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀθανάτου μητρὸς Ἑλλάδος.

Τὸν ὀρθόδοξον Ἑλληνα κληρικὸν τὸν θεομαίνει ὁ ἔρως τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς φυλῆς του. Ἡ βαθεῖα πίστις του εἰς τὴν πνευματικὴν ἀποστολὴν του δίνει τὸ νόημα τῆς θυσίας καὶ τὸν ὄθει εἰς ἀδιακόπους ἀγῶνας πολλάκις ἀνίσους.

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀταπαρνήσεως καὶ τῆς ἀτοθυσίας χάριν τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας πρεσβεύει, ἐξευγενίζει τὴν ψυχὴν του, γιγαντώνει τὴν ἡρωικὴν θέλησίν του, συνειδητοποιεῖ τὴν ἀποστολὴν του, τοῦ δίδει τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντός του.

Εἰς τὰς ἀνεξαντλήτους πηγὰς τῶν ὑπερανθρώπων θυσιῶν του, εἰς τὸ αἷμα τὸ μαρτυρικόν, τὸ ὁποῖον ἐκχύνει ἀφθόνως ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, εὐδρίσκει τὴν ἠθικὴν του ἱκανοποίησιν καὶ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς του.

Εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν καταγίδων, τῶν θαυμαστῶν ἡρωισμῶν του εἰς τὰς εἰρηρικὰς καὶ θετικὰς προσφορὰς πρὸς τὸ ποίμνιον του καὶ ὁλόκληρον τὴν κοινωνίαν, εὐδρίσκει πάντοτε τὴν

ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων του, τὴν ἀνάπαυσιν τῶν κόπων του καὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του.

Μὲ τοὺς θαυμασίους θρόλους του, τὴν συγκίνησιν τῆς θυσίας του καὶ τὴν ἐποποιίαν τοῦ αἱματός του, δεικνύει τὸν ὑψηλὸν προσανατολισμὸν καὶ καθίσταται πάντοτε τὸ σύμβολον καὶ ὁ φορεὺς τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν, τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τῆς πνευματικῆς ἀνησυχίας.

Διὰ μέσου τῶν ἰσχυρῶν ἐντυπώσεων καὶ τῆς ἀντανακλάσεως τῆς χριστιανικῆς καὶ ἐθνικῆς του ψυχῆς, καθωρίσθη ἡ «μοῖρα» τῆς ἀθανάτου αὐτῆς «ράτσας» τῶν ἡρώων κληρικῶν μας.

Ἡ θυσία καὶ τὸ νόημα τῆς μοίρας αὐτῆς τρέχει εἰς τὸ αἷμα των ὡς δυνατὸς οἶνος, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τῶν ἀμπελώνων τῶν αἰωνίων καὶ ἀνερμηνεύτων θυσιῶν του, «στραγγίζεται» εἰς τὸν «ληρὸν τοῦ Θεοῦ», μεταδίδεται μυστηριωδῶς εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὴν «ζυμώση» τὸν οἶνον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας καὶ τὴν γίνῃ ἡ ἀγία πνευματικὴ μετάληψις ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ κυριαρχικὴ ψυχὴ τοῦ Ἑλληνος κληρικοῦ, ἡ ὁποία ξεσηκώνεται ἀθόρυμη καὶ χωρὶς εὐτελεῖς ὑπολογισμοὺς διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἰδανικῶν ἐκείνων, χωρὶς τὰ ὅποια δὲν ἀξίζει νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος.

Διὰ τοῦτο ἐπέδειξε πάντοτε καὶ ἐπιδεικνύει ἐν τῷ συνόλῳ του ἐξόχως σημαντικὴν δράσιν καὶ ἐξαιρετικὸν αἰσθητήριον, εἰς ζητήματα ὄχι μόνον ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐθνικῆς σπουδαιότητος. Παντοῦ καὶ πάντοτε προσφέρει τὸν ἑαυτὸν του «θυσίαν ἰδανικὴν», εἰς τὸν βωμὸν τῶν μεγάλων ἰδανικῶν τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

Πρωτοπρεσβύτερος

Τὰ δάκρυα τῆς κατανύξεως ἔχουν δύναμιν.

Πέφτουν στὴν ψυχὴ σὰν βροχοῦλα πάνω στὸ χορτάρι καὶ τρέφουν τὰ στάχυα τῶν ἀρετῶν.

(Νικίτας ὁ Σπηθαῖος)

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
ΚΑΙ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΑΤΡΕΙΑ

Ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν Προτεσταντῶν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑποτιμᾷ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, εἶναι τελείως ἐσφαλμένος. Τοῦτο ἀποδεικνύεται σαφέστατα ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή ἐμψυχώνει τὴν Ὁρθόδοξον Λατρείαν, ἢ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, μὲ ἰδιότυπον ἐν πολλοῖς καὶ πλαστικὴν ἔκφρασιν ἐκφράζει τὴν Ὁρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν πνεῦμα. «Ἐὰν θέλωμεν, — λέγει ὁ Casper, — νὰ μάθωμεν τί εἶναι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν τὴν λατρείαν αὐτῆς». Ἡ Ὁρθόδοξος λοιπὸν Λατρεία ἀποδεικνύει, ὅτι ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ γίνεται δαφιλεστάτη χρῆσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

*

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τὰς ἀποστολικὰς καὶ εὐαγγελικὰς περικοπὰς, αἱ ὁποῖα ἔχουν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς Ὁρθοδόξου Λατρείας. Αἱ περικοπαὶ αὗται διαποτίζουν τὰς διαφόρους ἑορτὰς καὶ τὴν ὑμνολογίαν αὐτῶν καὶ ὑπενθυμίζουν εἰς ἡμᾶς τὰ ἑορταζόμενα γεγονότα ἢ τὰς μετ' αὐτῶν συνδεομένας χριστιανικὰς ἀληθείας.

Ἐπειτα χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ χρῆσις ὑπὸ τῆς Λατρείας μας τῶν θησαυρῶν τοῦ Ψαλτηρίου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζονται ὅλα τὰ θρησκευτικὰ συναισθήματά μας καὶ ὅλαι αἱ ἀποχρώσεις τῶν ἐσωτερικῶν κραδασμῶν, τοὺς ὁποίους δοκιμάζει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Οὐράνιον Πατέρα.

Ἡ ἐν γένει χρῆσις τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀνάγεται εἰς πολλὰς περιπτώσεις εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Τὰ ἀναγνώσματα λ.χ. τῆς Π.Δ., τὰ ὁποῖα ἀναγιγνώσκονται κατὰ τὸ Μέγα Σάββατον, ἀνάγονται εἰς τὴν πολιὰν ἀρχαιότητα, ὡς συμπεραίνομεν ἐκ τῶν σχετικῶν μαρτυριῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν οἱ Κατηχούμενοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν προφητειῶν τούτων ἢ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς τελευταίας κατηθύοντο εἰς τὸ Βαπτιστήριον.

Τὰ Παλαιοδιαθηκικὰ ἀναγνώσματα, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται ἐκ διαφόρων προφητικῶν ἰδίως βιβλίων (Ἰωήλ, Ζαχαρίας, Ἡσαίας, Ἱερεμίας, Σοφονίας κ.λ.π.) ἔχουν περιεχόμενον, σχετιζόμενον ἄμεσως ἢ ἐμμέσως πρὸς τὸ νόημα τῶν ἑορτῶν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ὄχι μόνον διὰ τὰ αὐτοτελῆ ἢ «ἀνεξάρτητα» ἀναγνώσματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ

ἐν συνεχείᾳ ἀναγνώσματα ἐκ τοῦ Ἑσαίου εἰς τὰς Τριθέκτας τῶν «πενθημέρων» τῶν ἑξ πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἢ ἐκ τοῦ Ἰεζεκιήλ εἰς τὰς Τριθέκτας τῆς Μ. Ἑβδομάδος. Καί ἵα ἐν συνεχείᾳ ἀναγνώσματα τῶν ἑσπερινῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, —τὰ ὁποῖα εἶναι εἰλημμένα ἐκ τῆς Γενέσεως, τῶν Παροιμιῶν (δι' ὅλης τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς μέχρι τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου), ἐκ τῆς Ἑξόδου καὶ τοῦ Ἰώβ (τὴν Μ. Ἑβδομάδα)—, ἔχουν στενὴν σχέσιν πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς Λατρείας. Τοιοῦτοτρόπως λ.χ. ἡ Γένεσις, περιέχουσα τὴν ἱστορίαν τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, καθιστᾷ συνειδητὴν τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ πεσόντος ἀνθρώπου. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ ἀναγιγνώσκεται διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰώβ προτύπωσιν τοῦ πάσχοντος Χριστοῦ κ.ο.κ.

*

Ὁ στενὸς σύνδεσμος ἔπειτα τῆς Ὁρθοδόξου Λατρείας μετὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη διαποτίζει δαφυλῶς τὸ περιεχόμενον τῶν λειτουργικῶν ἁσμάτων, τὰ ὁποῖα ἐν πολλοῖς περιλαμβάνουν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὠραιότητα ἐκφράσεις τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ ἀρχὴ τῆς καθ' ὅλου λειτουργικῆς ποιήσεως συνεδέθη στενῶς «μετὰ τῶν ἐν τῇ λατρείᾳ χρησιμοποιουμένων ψαλμῶν καὶ τῆς βιβλικῆς καθ' ὅλου ποιήσεως». Ἡ στενὴ σύνδεσις τῆς λατρείας μας μετὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς φαίνεται ἐπίσης εἰς τὰ καθίσματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ εἰς τὸν Ὁρθρον ψαλλόμενα ἄσματα μετὰ τὴν στιχολογίαν τοῦ Ψαλτῆρος, ὡς καὶ μετὰ τὴν τρίτην ᾠδὴν τοῦ κανόνος. Καὶ τὰ κοινάκια, ἃν καὶ δὲν ἔχουν δουλικὴν ἐξάρτησιν ἐκ τῶν πηγῶν των, ἀπετέλουν «ἔμμετρον, τρόπον τινα, ἐγκωμιαστικὴν ἐρμηνείαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ψαλλόμενα πιθανῶς κατὰ τὸν Ὁρθρον καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς τοῦ Εὐαγγελίου».

Ἐπειτα οἱ «Κανόνες» γενικῶς, λαμβάνοντες ὡς βάσιν τὰς ἑννέα ᾠδὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης (Ἐξ. ιε', 1 ἔξ. — Δευτ. λβ', 1 ἔξ. — Α' Βασ. κεφ. β' — Ἀββακ. γ', 1 ἔξ. — Ἠσ. κς', 9 ἔξ. — Ἰων. β', 2 ἔξ. — Δαν. γ', 2 ἔξ. — Δαν. γ', 34ἔξ. — Λουκ. α', 46 ἔξ.), ἀντιγράφουν εὐχαρίστως τὰς ἀληθείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, διὰ νὰ διατυπώσουν πειστικώτερον τὴν διδασκαλίαν των. Οἱ εἰρμοὶ λ.χ. εἰς τοὺς κανόνους τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης συχνάκις λαμβάνονται σχεδὸν κατὰ λέξιν ἐκ τῶν βιβλικῶν ᾠδῶν. Χαρακτηριστικαὶ φράσεις πολλῶν εἰρμῶν, λ.χ. αἱ φράσεις «Κυρίῳ ἄσωμεν, ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται», «εὐλογεῖτε τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον», «δεῦτε μεγαλύνωμεν» κ.λ.π., εἶναι εἰλημμένα ἐκ τῶν ἑννέα ᾠδῶν. Ἐπίσης πρᾶπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι πλεῖστα ἐκ τῶν λειτουργικῶν ἁσμάτων περιλαμβάνουν αὐτουσίους φράσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τοιαῦται φράσεις λ.χ.

εἶναι αἱ ἐξῆς: «ὁ γὰρ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται» (Λουκ. 1δ', 11). «ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ καιρὸς μετανοίας· ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτὸς» (Β' Κορ. ζ' 2 καὶ 'Ρωμ. ιγ' 12)· «γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ πειρασθῆτε» (Ματθ. κς', 41).

*

Ἀξιοσημείωτον ὡσαύτως τυγχάνει, ὅτι πλειστάκις οἱ τύποι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ αἱ εἰκόνες καὶ τὰ προσωπικὰ παραδείγματα τῆς Ἀγίας Γραφῆς χρησιμοποιοῦνται συστηματικῶς ὑπὸ τῶν λειτουργικῶν κειμένων πρὸς ἔκφρασιν πνευματικῶν ἀληθειῶν καὶ γεγονότων ἢ πρὸς ὑπόδειξιν τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ πράττωμεν, ἢ τῶν κακιῶν, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν. Ὁ Μ. Κανὼν λ.χ. παρουσιάζει ὡς παραδείγματα δεκάδας προσώπων ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Εἰς ὕμνος τοῦ Μεγάλου Κανόνος τονίζει ἐπιγραμματικῶς: «Τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἅπαντας παρήγαγόν σοι, ψυχῇ, πρὸς ὑπογραμμόν· μίμησαι τῶν δικαίων τὰς φιλοθέους πράξεις· ἔκφυγε δὲ πάλιν τῶν πονηρῶν τὰς ἀμαρτίας».

*

Ἐκ πάντων τούτων καθίσταται φανερόν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Λατρεία, διὰ τῶν βιβλικῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῶν ἁσμάτων αὐτῆς, — τὰ ὁποῖα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀποτελοῦν, ἄριστον μορφολογικὸν χιτῶνα ἀγιογραφικῶν ἐννοιῶν ἢ ἐπιτυχῆ ἐπανάληψιν καὶ σύνθεσιν βιβλικῶν φράσεων ἢ ἕξαρσιν βιβλικῶν προτύπων — , ἔχει περιλάβει ἐντὸς αὐτῆς τοὺς θαυμασίους θησαυροὺς τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ὁρθόδοξος Λατρεία ὑποβοηθεῖ τὴν χρῆσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς οὐχὶ κατὰ τρόπον αὐθαίρετον καὶ ὑποκειμενικόν, ὡς συμβαίνει εἰς τὰς προτεσταντικὰς ἐκκλησίας, ἀλλὰ κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται διὰ τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως αὐτῆς.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὑφηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐμεῖς στὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησίᾳ βρισκόμαστε σὰν ἀνάμεσα σὲ δυὸ μεγάλες συγνεφίε. Ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ νότου καὶ τῆς ἀνατολῆς εἶναι ὁ γνόφος τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας. Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς δύσεως εἶναι ἡ καταχνιά τῆς λατινικῆς κακοδοξίας.

(Ἀναστάσιος Γόρδιος)

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ὅπως εἶδες στὸ προηγούμενο γράμμα, εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ πρώτη εὐχὴ γιὰ τὴ χάρι τοῦ Παναγίου, Πνεύματος, ποὺ καθιστᾷ τὸν καλὸ χριστιανὸ Διάκονον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἀναβιβάζει στὸ πρῶτο κύριο σκαλοπάτι τῆς Ἱερωσύνης. Ἐποὶ ὁ Διάκονος οὐσιαστικῶς εἰσέρχεται στὴν Ἱερωσύνη, μὲ τὴ διαφορὰ πὺς δὲν μπορεῖ νὰ τελέσῃ Μυστήρια. Ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἀπλὸ ἀναγνώστη, ἔπάνω ἀπὸ τὸν ὑποδιάκονο, μπορεῖ ἐλεύθερα νὰ εἰσέρχεται στὸ Ναὸ, στὸ ἅγιον Βῆμα, νὰ ἐγγίξῃ τὴν ἁγία Τράπεζα καὶ τὰ ἱερά σκεύη, νὰ παίρῃ στὰ χέρια του τὸ Ἅγιον Ποτήριον μὲ τὸ Πανάγιον Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου, νὰ τακτοποιῇ τὰ πάντα ἐκεῖ, ἐκτὸς τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας. Διακονεῖ σὰν Διάκονος ποὺ εἶναι. Αὐτὴ τὴ Χάρι τοῦ ἔδωκεν ἡ εὐχὴ. Ὅχι γιατί ἐδόθη λίγη ἢ πολλή. Δὲν μερίζεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἄλλ' ἐχαριτώθη ὁ Διάκονος νὰ διακονῇ στὸ Ἱερὸν βῆμα ὑπὸ τὸν Ἱερέα καὶ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ δίπλα τους. Χωρὶς Ἱερέα δὲν ἀνοίγει ἡ Ἐκκλησία, ὅσοι Διάκονοι καὶ ἂν μαζευτοῦν. Καὶ μὴ ἀκοῦς τοὺς πλανωμένους προτεστάντας ἢ Εὐαγγελικοὺς ποὺ ἰσοπέδωσαν τὰ πάντα, καί, καλὰ καὶ σώνει πέταξαν τὴν πραγματικὴ Ἱερωσύνη ἀπὸ ἀντίδρασι πρὸς τοὺς Παπικοὺς, καὶ ἰδιοποιήθησαν ἀξιώματα, λὲς καὶ πρόκειται περὶ τιμητικῶν κοσμικῶν διακρίσεων, ποὺ γίνονται μὲ προτάσεις τῶν ἀρμοδίων γιὰ παράσημα. Ἡ Ἱερωσύνη καὶ τοῦ Διακόνου ἀκόμη δὲν εἶναι τιμητικὴ διάκρισις καὶ εἶδος παρασήμου, ἀδελφέ, εἶναι εἰδικὴ σφραγίδα, τοῦ Θεοῦ τῆς ὁποίας στερεῖται ὁ λαϊκὸς ὅποια κι' ἂν ἔχη θεολογικὴ μάρφωσι καὶ ἁγιότητα. Ὁ λαϊκὸς εἶναι κάτω ἀπὸ τὸν ὑποδιάκονο καὶ κάτω ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη. Εἶναι ἀπλοῦν πρόβατο ποὺ δέχεται ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ μέσω τῶν ἱερέων, τὴν ἁγιαστικὴ Χάρι. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Διάκονος ἀπελάμβανε καὶ ἀπολαμβάνει τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἐκ μέρους καὶ τῶν λαϊκῶν, ὡς μιμητῆς τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων, κατὰ τὸν Θεοφύρον Ἰγνάτιον. Ἄλλιῶς ἀντικρίζουν ἓνα λαϊκὸν κι' ἄλλιῶς ἓνα Διάκονον οἱ πιστοί. Ὅχι, φυσικὰ γιατί ὁ δεύτερος μαυροφορέθηκεν, ἀλλὰ γιατί τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸν ἐχαρίτωσε εἰδικὰ γιὰ τὸ λειτουργημά του αὐτό. Δὲν μπορεῖ ἓνας λαϊκὸς ν' ἀγνοήσῃ τὴ μεγάλη ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ συμπεριφέρεται μ' εὐλάβεια στὸ πρόσωπό του, κι' οὔτε πιστεύω οἱ νεώτεροι ὀρθοδοξοπροτεσταντίζοντες νάχουν τὴν ἀπαίτησι μὲ τίς ἐσφαλμένες ἀντιλήψεις τους νὰ θεωροῦνται ἰσότιμοι ἐκκλησιαστικῶς καὶ κοινωνικῶς ἀκόμη. Καθένας μπορεῖ νὰ εἶναι (κύριος τάδε)

καὶ ἠθικὰ «ἅγιος», δὲν εἶναι ὁμοῦς καὶ Διάκονος, ἱερεὺς ἢ Ἀρχιερεὺς. Τέλος.

Ἄς παραθέσουμε τώρα τὴν ἄλλην εὐχή, ἐξ ἴσου σπουδαία, γιὰ νὰ θυμηθῆς καὶ σὺ τὴ γλυκαυγὴ, ποὺ προηγήθη τοῦ ἡλίου. Πρὶν ἀπαγγελθῆ ἡ εὐχὴ αὐτή, γίνεται δέησις μέσα στὴν ὁποία μνημονεύεται εἰδικὰ ὁ χειροτονούμενος «ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἡμῶν ἄσπιλον καὶ ἀμώμητον αὐτῶ τὴν Διακονίαν χαρίσῃται». Ἡ Διακονία φυσικὰ δὲν εἶναι ἀνεξάρτητη τοῦ προσώπου. Ἡ Διακονία αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἄσπιλος καὶ ἀμώμητος, ἀλλὰ τοῦτο λέγεται νὰ κρατηθῆ ἐκεῖνος ποὺ προχειρίζεται σὲ Διάκονο νὰ μείνῃ ἀγνὸς ἄνθρωπος, καθαρὸς λευίτης, χωρὶς κηλίδα καὶ ψυχικὸ ρύπο. Αὐτὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς δεήσεως. Ὡς λαϊκὸς χριστιανὸς ἔχει ὁ καθένας τὰς εὐθύνas του, ὅπως εἶπαμε, γιὰτὶ ἔδωκε φρικτὸ ὄρκο νὰ μείνῃ λευκός, ὅπως βγῆκεν ἀπὸ τὴν κολυμβήθρα. Ὡς Διάκονος ὁμοῦς, πολλῶ μᾶλλον ὡς Ἱερεὺς ἢ Ἀρχιερεὺς, πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικώτερος, γιὰτὶ, ὅπως ἐτονίσαμε σὲ προηγούμενα γράμματα, καὶ τὰ ἠθικῶς ἀδιάβλητα πολλακίς διαβάλλονται ἀπὸ τοὺς διαβολεῖς ἐκ συστήματος. Κι' ἔτσι ὁ Διάκονος νοιώθει κι' ὁ ἴδιος πὼς δὲν εἶναι ἀπλοῦς παντελοφόρος, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ κλητὸς καὶ ἐκλεκτός, διαλεγμένος δηλ. ἀπὸ τὸν Κύριον εἰς ἔργον Ἐκκλησιαστικῆς Διακονίας. Ἔτσι τὸν εἶχε καὶ ἔτσι τὸν ἔχει στὰ σπλάγχχνα τῆς ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία με τὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς Ἱερωσύνης, ποὺ δωρεῖται στὸ ἄξιο παιδί τῆς.

Ἀξίζει νὰ περιληφθῆ ἔδῳ καὶ ἡ εὐχὴ γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴ χαρίτωσι τοῦ γονατισμένου στὴν ἀγία Τράπεζα μπροστὰ πιστοῦ. Μὲ τὸ χέρι πάλι ἀκουμπισμένο στὸ κεφάλι τοῦ χειροτονουμένου λέγει μυστικὰ ὁ Ἀρχιερεὺς:

«Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ τῇ ἀφθάρτῳ σου ρωνῆ τοῖς Ἀποστόλοις σου θεσπίσας τὸν τῆς Διακονίας νόμον καὶ τὸν Πρωτομάρτυρα Στέφανον τοιοῦτον ἀναδείξας, καὶ πρῶτον αὐτὸν κηρύξας τὸ τοῦ Διακόνου πληροῦντα ἔργον, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ ἀγίῳ Εὐαγγελίῳ σου: «Ὅστις θέλει ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔστω ὑμῶν Διάκονος». Σὺ Δέσποτα τῶν ἀπάντων, καὶ τὸν δούλον σου τοῦτον, ὃν κατηξίωσας τὴν τοῦ Διακόνου ὑπεισελθεῖν λειτουργίαν, πληρῶσον πάσης πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ δυνάμεως, καὶ ἀγιασμοῦ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐπιθέσει τῶν ἐμῶν χειρῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπίσκοπῃ τῶν πλουσίων σου οἰκτιρμῶν δίδοται ἡ Χάρις τοῖς ἀξίοις σου· ἵνα καὶ οὗτος, πάσης ἀμαρτίας ἐκτὸς γενόμενος, ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς

κρίσεώς σου ἀμέμπτως παραστῆ, και τὸν μισθὸν του ἀδιάφειστον τῆς σῆς ἐπαγγελίας κομίσηται. .».

Ἐδῶ, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς συγκατετέθη και δὲν ἤλθεσ υἱοποιῆ στο χειροτονούμενο, ἡ ἠνέχθη τὸν ἄνδρα, ὁ Ἀρχιερεὺς ἔκρινε πὼς εἶναι πλέον ἄξιος και δεκτὸς ὁ χειροτονηθεὶς ἡδη πιστὸς στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς Διάκονος. Στά βάθη τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ δὲν μπορούμε ἐμεῖς οἱ θνητοί, οἱ πεπερασμένοι, νὰ μπορούμε. Ἐκεῖνος ξέρει ἂν εἴμεθα ἄξιοι ἡ δὲν εἴμεθα και μᾶς ἀνέχεται ἀπλῶς και κατ' οἰκονομίαν. Ἐφ' ὅσον ὅμως δὲν ἔρριξε κατὰ τὴν ὥρα τῆς χειροτονίας φονική φωτιά στο κεφάλι μας, σημαίνει, πὼς ἡ ἀξιζουμε γιὰ τὴ διακονία μας και πανηγυρίζουν οἱ ἄγγελοι ἡ δὲν ἀξιζουμε, ἀλλὰ μᾶς οἰκονομεῖ, κι' ἐμεῖς, με τὸ δῶρον αὐτὸ τῆς τοῦ Θεοῦ μακροθυμίας και ἐπισκειίας νὰ διορθωθοῦμε και νὰ διορθώσουμε και ἄλλους. Αὐτὸ πλέον εἶναι ζήτημα τῆς ἀτομικῆς μας συνειδήσεως πού ἐρχόμεθα νὰ χειροτονηθοῦμε. Ὁ Ἀρχιερεὺς εἶχε μπροστά του τ' ἀπαιτούμενα χαρτιά-δικαιολογητικά. Ὁ Θεὸς δὲν μᾶς «ἀφεῖλε» τὴ ζωὴ κατὰ τὴν ὥρα τῆς χειροτονίας μας, ἐπομένως δὲν ἔμενε παρὰ νὰ φωνάξῃ δημοσίᾳ στο ἐκκλησίασμα τὸ « ἄ ξ ι ο ς ! ». Και φώναξε. Φοβερὴ ἡ λέξις αὐτῆ. Τὴν ἐπανάλαβε και ὁ λαὸς βροντοφώνως. « ἄ ξ ι ο ς ! » και ἐσείσθη ὁ θόλος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ. Και ἔτριξαν οἱ ἱερὲς εἰκόνες. Και ἐκυμάτισεν ἡ λέξις « ἄξιος » σὰν κύμα ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος! Και ἐδέθημεν ὅλοι γι' αὐτὸ με τὸ συνυπεύθυνον τῆς συμμαρτυρίας. Τώρα ἐρωτᾶται: Τὴν λέξι αὐτῆ τὴ φώναξε και ἡ συνειδήσις μας, ἀδελφέ; Σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, πού εἶναι συντριπτικὸ γιὰ τὴν δικὴ μας εὐκρίνεια και ἀξιότητα, θ' ἀπαντήσῃ ἐνώπιον ἀνθρώπων και Ἀγγέλων ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν Δευτέραν Του παρουσίου ὁπότε θὰ κατατεθῆ ἐκεῖ και ἡ Ἱερωσύνη μας. Πάντως ἐδόθη ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς Ἱερωσύνης. Τὰ ὅσα ἀκολουθοῦν δὲν ἀποτελοῦν τὴν οὐσία. Οὐσία εἶναι ἡ δοθεῖσα χάρις τῆς Ἱερωσύνης. Οἱ ἀσπασμοί, τὰ συγχαρητήρια, τὰ κουφέτα και, πολλάκις, τὰ . γέλια, δὲν συνδέονται με τὴν οὐσίαν. Οὐσία εἶναι τὸ μέγα δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος και αἱ ἐπακολουθοῦσαι τεράστιαι εὐθύναι, πού βαρύνουν τὸν χειροτονηθέντα και κατασταθέντα Διάκονον τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ Ἱερωσύνη, τῆς ὁποίας στεροῦνται οἱ λαϊκοὶ κι' ἄς φλυαροῦν οἱ προτεστάνται ὅσο θέλουν, ἀλλὰ κι' αὐτοὶ πού τοὺς ἀκολουθοῦν.

Τώρα ἄς ποῦμε και γιὰ τὸ δεύτερο βαθμὸ λίγα λόγια.

Με ἀγάπη Χριστοῦ X.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ "ΛΕΙΜΩΝΑ," ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

Ο ΑΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΟΣ ΑΒΒΑΣ

Δυὸ ἀσκητάδες μᾶς διηγήθηκαν, πὼς ἐπήγανε κάποτες νὰ προσκυνήσουνε στὸ ναὸ τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας στὴν Ἀλεξάνδρεια. Εἶδανε λοιπὸν νὰ κάθεται πλάϊ στὴν πόρτα τοῦ ἑναὶ καλόγερος, ποὺ πουλοῦσε βεργοπάνερα, ποὺ τᾶχε πλέξει ἀπὸς τοῦ, μὲ τὰ χέρια τοῦ· κι' ἔπαιρνε, ὅ,τι κι' ἂν τοῦδιναν οἱ ἀγοραστῆς, χωρὶς νὰ κάνη διόλου παζάρια.

Τοὺς ἤλθε λοιπὸν στὸ νοῦ νὰ τὸν δοκιμάσουνε, καὶ τοῦ εἶπανε — «Πόσο τὰ πουλεῖς, Γέροντά μου, τὰ κοφίνια;». Κι' αὐτὸς τοὺς ἀπάντησε—«Δέκα δραχμῆς». —«Δὲν βρίσκεις, τοῦ εἶπανε, πὼς ζητᾶς πολλά; πέντε θὰ σοῦ δώσωμε»· κι' αὐτὸς ἐδέχθηκε, χωρὶς ἀντιλογία.

—«Ἄκουσε, Γέροντά μου, τοῦ ξαναεἶπανε, πολλά, πάρα πολλά παίρνεις. Ἐν θέλῃς νὰ σοῦ τὰ πληρώσωμε πρὸς μία δραχμὴ τὸ καθένα, τὰ παίρνομε ὅλα». Κι' αὐτὸς καὶ πάλιν τὸ δέχθηκε. Τοῦδωκαν λοιπὸν ἀπὸ μία δραχμὴ γιὰ τὸ κάθε κοφίνι καὶ τὰ πήρανε ὅλα.

Τότε ὁ μὲν Γέροντας ἐσηκώθηκε καὶ παίρνοντας τὸ ραβδί τοῦ ἐτράβηξε γιὰ τὸ κελλί τοῦ· αὐτοὶ δὲ τὸν πήρανε ἀπὸ πίσω. Καὶ σὲ λίγο, τὸν ἐπρόφθασαν καὶ τοῦ ζητήσανε νὰ τοὺς συγχωρέση, λέγοντάς τοῦ· —«Γιατὶ τῶκανες αὐτό, ἄββᾶ μου, καὶ μᾶς ἐπούλησες ὅλη σου τὴν πραγμάτια πρὸς μία δραχμὴ τὸ κομμάτι, ἐνῶ ἀξίζουνε δέκα;» Κι' αὐτὸς τοὺς ἀπάντησε, πὼς ἔτσι τὸ κάνει πάντα· —«Στὴν ἀρχή, τοὺς εἶπε, ζητῶ τὴν πραγματικὴ τους ἀξία· κι' ἂν μοῦ τὴν δώσουνε τὴν παίρνω».

Αὐτοὶ τότες τὸν παρακαλέσανε νὰ τοὺς δεχθῆ στὸ κελλί τοῦ. Κι' ὅταν ἐφθασαν, δὲν βρήκανε μέσα τίποτες ἄλλο, παρὰ ἓνα βυτίο ξύλινο τοῦ νεροῦ, ἓνα καυκί, κι' ἓνα τσουκάλι γιὰ μαγεῖρευμα· καὶ τοῦ εἶπανε — «Εἶ-

ναι με τὸν ὀρισμὸ σου, Γέροντά μου, νὰ βράσουμε στὸ τσουκάλι αὐτὸ λίγο τραχανᾶ, πού ἔχομε μαζί μας;»
Κι' ὁ Γέροντας τοὺς ἀπάντησε — «Κάνετε, ὅπως ἐπιθυμᾶτε».

Τὸν ἔβρασαν λοιπόν· κι' ὅταν ἐμαγειρεύθηκε τοὺς εἶπεν ὁ γέροντας — «Πηγαίνετε, ἀδελφοί μου, στὸ ἀντικρινὸ κελλί· καὶ νὰ εἰπῆτε στὸν καλόγερο πού μένει σ' αὐτό, πὼς τὸν ζητᾷ ὁ Γέροντάς του, νάλλθῃ νὰ φᾶτε μαζί».

Πήγανε λοιπόν στὸν καλόγερον αὐτό, πού ἦτανε ὑποτακτικὸς τοῦ Γέροντα, καὶ τοῦ μεταδώσανε τὸν ὀρισμὸ του. Κι' αὐτὸς ἐμπῆκεν ἀμέσως στὸ νόημα τῆς παραγγελίας του, καὶ τοὺς εἶπε — «Σίγουρα σᾶς εἶπε (νὰ φᾶτε), κι' ὄχι (νὰ φᾶμε)· γιατί αὐτὸς μᾶς ἀφῆκε πλέον χρόνου..»

Αὐτοί, σὰν ἄκουσαν ἓνα τέτοιο λόγο ἐταράχθησαν, καὶ πηγαίνοντας μαζί του στὸ κελλί τοῦ Γέροντα, τὸν βρήκανε πραγματικὰ πεθαμένο. Τὸν ἐντύσανε τὸ λοιπὸν καὶ τὸν ἐνεκροστολίσανε κι' ἐκάθησαν καὶ τὸν ἐκλαιγαν πολλὴν ὥραν καὶ ὕστερα ἔσκιαψαν ἓνα τάφο καὶ τὸν ἐθάψανε. Δὲν πέρασαν δὲ ἑφτά ἡμέρες καὶ πέθανε κι' ὁ ὑποτακτικὸς του· γιατί εἶχανε συμφωνήσει, ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο τοὺς πεθάνῃ πρῶτος, νὰ παρακαλέσῃ τὸ Θεό, νὰ πάρῃ καὶ τὸν ἄλλο κοντά του. Καὶ πραγματικὰ ἡ συμφωνία πού ἐκάνανε δὲν διαψεύσθηκε.

— «Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μᾶς ἔφερε—μᾶς εἶπανε—σὲ μεγάλη κατάνυξη· καὶ ἐμείναμε, σὰν διάδοχοί τους, στὰ κελλιά τους, προσπαθώντας, με τὴ διαγωγὴ μας, νὰ μοιάσωμε κι' ἐμεῖς τοὺς δυὸ ἀγίους ἐκείνους Ἀββάδες».

ΠΩΣ ΘΑ ΣΩΘΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΓΙΔΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

Ἐνας ξένος καλόγερος μᾶς ἔλεγε, πὼς στὴν πα-

τρίδα του σκάβουνε λάκκους και πέφτουνε μέσα τους τὰ λεοντάρια.

Κάποτε λοιπὸν ἔπεσε σ' ἓνα τέτοιο λάκκο και μιὰ ἀλεποῦ· κι' ὅσο κι' ἂν προσπάθησε νὰ βγῆ, κατακουράσθηκε, μὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Ἔβαλε λοιπὸν ἔμπρὸς τὴν πονηριά της κι' ἀποφάσισε νὰ κἀνη τὴν ψόφια.

Ὅταν λοιπὸν ἦλθε αὐτὸς ποῦχε φτιαῖξει τὸν λάκκο και εἶδε πὼς εἶναι ψόφια, κατέβηκε μέσα και τὴν ἔπιασεν ἀπὸ τὴν οὐρὰ και τὴν πέταξε ἔξω. Κι' αὐτὴ τὼβαλεν ἀμέσως στὰ πόδια. Ἐπειτα ἀπὸ κάμποσες ἡμέρες ἔτυχε νὰ πέση μέσα στὸν ἴδιο λάκκο και μιὰ ἄλλη ἀλεποῦ κι' ἄρχισε νὰ πηδᾷ ἀπὸ μέσα και ν' ἀγωνίζεται νὰ βγῆ. Τότες ἐπῆγεν ἐκείνη, πού εἶχε πέσει προτῆτερα και τῆς εἶπε·

— «Κι' ἐγὼ τὴν ἔπαθα σὰν κι' ἐσένα. Και τοῦ κάκου ἐπηδοῦσα, ἀπὸ ἐδῶ κι' ἀπὸ ἐκεῖ, ὦρες ὀλόκληρες. Ἄν δὲν ἔκανα τὴν πεθαμένη, δὲν θὰ γλύτωναι ποτές μου».

Κι' ἐμεῖς λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἂν θέλωμε πραγματικά νὰ σωθοῦμε ἀπὸ τίς παγίδες τοῦ Διαβόλου, ἄς νεκρώσουμε τὰ πάθη μας και τίς ἐπιθυμίες μας. Κι' ἔτσι μονάχα, μὲ τὴ χάρη τοῦ Κυρίου, θὰ σωθοῦμε.

Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΩΡΕΤΙΚΗΣ ΕΥΧΗΣ

Ὁ ἱερομόναχος Πέτρος, πού ἦλθεν ἀπὸ τὴ Ρώμη, μᾶς διηγήθηκε, πὼς ὅταν ἐγίνηκε Πάπας τῆς Ρώμης ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Διάλογος, ἔκτισεν ἓνα Μοναστήρι. Διέταξε δέ, νὰ μὴν ἔχη τίποτε τὸ δικό του κανεὶς ἀδελφός. Οὔτε κι' ἓνα σολδι ἀκόμη· κι' ὅλα νᾶναι κοινά!

Κάποιος ὅμως ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς παράκουσε τὴν ἐντολὴ τοῦ Πάπα και παράγγειλε σ' ἓνα του σαρκικὸν ἀδελφὸ πούμενε στὴν πολιτεία, νὰ τοῦ στείλῃ κάποιον ὑποκάμισο. Κι' ἐκεῖνος, ἀντὶ νὰ τοῦ στείλῃ τὸ ὑποκάμισο πού τοῦ ζήτησε, τοῦστειλε τρία φλουριά, γιὰ νὰ πάρῃ μ' αὐτὰ ὅ,τιδήποτε τᾶρέσει. Τὰ πῆρε λοιπὸν αὐτὸς και τὰ εἶχε στὸ κελλί του.

Ὁ Πάπας τώμαθεν αὐτό. Κι' ἐπειδὴ στάθηκε παραβάτης τῆς ἐντολῆς του καὶ παράκουος, τὸν ἐτιμώρησε νὰ μὴν παίρνη τὴν ἀγία Κοινωνία.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁμοῦς ἀρρώστησε βαρειά ὁ ἀδελφὸς κι' ἀπόθανεν ἀκοινωνήτος, ἐπειδὴ δὲν εἶχε συγχωρεθῆ καὶ δὲν εἶχε λυθῆ ἀπὸ τὸ ἐπιτίμιό του.

Κι' ὅταν τὸ ἐπληροφορήθηκεν αὐτὸ ὁ Πάπας, τὸν ἐψυχοπόνεσε. Ἐγραψε λοιπὸν μιὰ συγχωρετικὴν εὐχὴ καὶ διέταξε νὰ τὴν διαβάσουν ἐπάνω στὸν τάφο τοῦ ἀδελφοῦ. Κι' ὅπως ἐπρόσταξεν, ἔτσι κι' ἐγίνηκε.

Τῇ νύχτα λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης πού ἐδιαβάστηκεν ἡ συγχωρετικὴ εὐχὴ τοῦ Πάπα, ὁ Ἡγούμενος εἶδε στὸν ὕπνο του ὀλοζώντανο τὸν πεθαμένον καὶ τὸν ἀρώτησεν·

— Μά, δὲν ἀπόθανες, ἀδελφέ μου;

— Ναί, τ' ἀπάντησεν ὁ πεθαμένος.

— Ποῦ βρίσκεσαι λοιπὸν τώρα, καὶ σὲ ποιά κατάστασι εἶσαι; τὸν ξαναρώτησεν ὁ Ἡγούμενος.

— Ἄγιε Δέσποτά μου καὶ Πατέρα μου, τ' ἀπάντησεν ὁ νεκρὸς, ὡς τώρα ἤμουν κλεισμένος μέσα σὲ μιὰ θεοσικότεινὴ φυλακὴ. Σήμερα ὁμοῦς μοῦ χάρισαν τὴν ποινὴν, πού μ' αὐτὴν ἤμουν τιμωρημένος, γιὰ τὰ τρία φλουριά πού ἐκρατοῦσα κρυφά, καὶ μ' ἀφήκανε ἐλεύθερο.

Κι' ὅταν ἔμαθαν ὅλοι οἱ ἀδελφοί, πὼς ἐσυγχωρέθηκεν ἡ ψυχὴ του, μόλις ἐδιαβάστηκεν ἡ συγχωρετικὴ εὐχὴ ἐπάνω στὸν τάφο του, ἐδόξαζαν τὸν ἅγιο Θεό.

Μετὰφρασις ΘΕΟΛΟΓΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Μιμηθῆτε ὄχι τὴν φιληδονίαν τῆς ἀμαρτωλῆς γυναίκος, πού ἔπεσε μετανοημένη στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ τὰ δάκρυά της.

Ἡ ἡδονὴ εἶχε γεννήσει τὰ δάκρυα. Τὰ δάκρυα ἔπνιξαν τὴν ἡδονήν. Λούσετε λοιπὸν κι' ἐσεῖς τὸ σῶμα σας ὄχι μὲ νερό, ἀλλὰ μὲ δάκρυα. Ἀλείψετε τὰ μέλη σας μὲ ἀγνότητά κι' ὄχι μὲ μυρωδικά.

Μὴ ντυθῆτε μὲ τὰ μεταξωτὰ τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλὰ φορέστε τὸν ἄφθαρτο μανδύα τῆς σωφροσύνης.

(Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου)

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ

**ΤΟ ΗΡΩΟΝ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΕΓΕΡΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΙΝΔΟΝ ΘΑ ΔΙΑΙΩΝΙΖΗ
ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΗΡΩΪΣΜΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ**

Ἡ χριστιανικὴ πίστις βάθρον τοῦ ἠρωϊσμοῦ της

Τὸ ἠρῶον ποῦ ἀπεφασίσθη νὰ ἀνεγερθῆ εἰς τὸ Πεντάλοφον τῆς Πίνδου εἰς αἰώνιον μνήμην τῶν γυναικῶν τῆς Ἡπείρου διὰ τὴν μεγάλην συμβολὴν των εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1940 καὶ τὴν κατατρόπωσιν τοῦ ἐπιβούλου ἐπιδρομέως εἰς τὴν ἱστορικὴν περιοχὴν τῆς Πίνδου θὰ ὑψῶνεται καὶ ὡς σύμβολο τῆς ἑλληνίδος γυναικὸς εἰς ὄλους τοὺς ἀγῶνας τῆς φυλῆς. Καὶ ἂν οἱ ἡμέρες αὐτὲς μᾶς ὑπενθυμίζουν τὸ ἔπος τῶν ἀλβανικῶν κακοτράχαλων βουνῶν ποῦ ἐπρωτοστασίασαν ὡσὰν ἥρωες καὶ ὡσὰν ἄνδρες οἱ γυναῖκες, μᾶς ὑπενθυμίζουν ταῦτοχρόνως δλόκληρη τὴν ἱστορία τῆς γυναικείας εὐψυχίας καὶ ἀποφασιστικότητος σὲ στιγμὲς τραγικῆς τοῦ κατατρεγμένου ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μὲ τὴν θρησκευτικὴ συνείδησι καὶ τὴν χριστιανικὴ πίστι ἡ ἑλληνίδα γυναῖκα ὑψωσε τὸν ἑαυτὸν της σ' ἓνα βάθρο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν ἔπαυσε νὰ ἐκπέμπεται ὑπέρλαμπρη ἡ ἀκτινοβολία της. Ἡ προσβολὴ κατὰ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἐλευθερίας στάθηκε πάντα, γιὰ τὴν ἑλληνίδα γυναῖκα προσβολὴ καὶ κίνδυνος κατὰ τῆς θρησκείας. Καμμιά ἴσως ἄλλη γυναῖκα ὅπως ἡ ἑλληνίδα δὲν ἔκλεισε μέσα της ἔστω καὶ ὑποσυνείδητα τὴν ποίησι καὶ τὴν παράδοσι τῶν γυναικῶν ποῦ στάθηκαν κοντὰ στὸν Σωτῆρα καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ κατὰ τὸ τριήμερον θαῦμα τοῦ θανάτου τῆς ταφῆς καὶ τῆς Ἀναστάσεως Του. Καὶ πρῶτα πρῶτα ἡ ἀειπάρθενος γυναῖκα ἡ Θεοτόκος συνέδεσε τὴν πραότητα καὶ τὴν ἀγιωσύνη της μὲ τὴν ἑλληνικὴ φυλὴ στὶς στιγμὲς τῶν μεγάλων κινδύνων της ὥστε νὰ θεωρῆται ἡ μεγάλη καὶ παναγία γυναῖκα τῆς φυλῆς μας. Σῶζοντας τὴν βασιλεύουσα Πόλη σὲ ἐπανειλημμένες στιγμὲς μεγάλων κινδύνων ἐδημιούργησε μαζί μὲ τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ μιὰ μεγάλη παράδοσι, ποῦ στάθηκε στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων παράδοσις τῆς ἑλληνίδος ἰδίως γυναίκας. Ὁ ἠρωϊσμός καὶ τῶν ἑλληνίδων καὶ ἡ ἐξόρμησις τους στοὺς μεγάλους ἀγῶνας ποῦ ἡ ἰδέα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἦταν πάντοτε συνυφασμένη μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος στάθηκε μιὰ θεία εὐλογία γιὰ τὶς γυναῖκες τῆς φυλῆς μας. Ἡ μεγάλη ἐπανάστασις γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ ἔθνους ἔφερε πρωτοπόρο τὴ γυναῖκα στὸ στίβο τῶν πλέον σκληρῶν ἀγῶνων. Ἔδωκε ἠρωῖδες καὶ ἀρχηγίνες. Ἔδωσε γυναῖκες μὲ στήθη ποῦ ἔπαλλε μέσα τους ὁ χριστιανικὸς καὶ ὁ ἑλληνικὸς παλμός καὶ ποῦ ἐθήλασαν μὲ τὸ γάλα τους τὴν νεώτερη φυλὴ καὶ τὴν

νεώτερη ἑλληνική ἱστορία καὶ παράδοσι. Ἡ γενναιότητά τους στάθηκε σωτήριος καὶ ἡ αὐτοθυσία τους ἐξιλαστήριος. Ἡ γυναίκα τοῦ τελευταίου μεγάλου πολέμου μὲ πρωτοπόρο τὴν Ἡπειρώτισσα γυναίκα τῆς Πίνδου ἔδειξε φωτεινὰ καὶ ἀκτινοβόλα δείγματα τῆς συνοχῆς τῆς φυλῆς. Ἐπνιξε ἀδυναμίες καὶ συναισθήματα. Ἐστείρεψαν τὰ δάκρυα στὰ μητρικὰ μάτια. Καὶ ἀνοιξαν οἱ κρουνοὶ τῆς γενναιότητος καὶ τῆς αὐτοθυσίας. Γύρω ἀπὸ τὰ βουνὰ ἀντήχησε ὁ θεῖος παλμός.

Οὔτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὔτοι ἐν ἵπποις,
Ἡμεῖς δὲ τὸ ὄνομα Κυρίου ἐπικαλεσώμεθα.

Καὶ ἡ νικηφόρος ἐξόρμησις ἔγινε πράγματι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ μὲ τὴν βοήθεια αὐτοῦ. Μικροὶ Δαυὶδ ἀντετάχθησαν ἡρωϊκὰ κατὰ τὸν τρομερῶν Γολιάθ. Καὶ ἐκινήθησαν οἱ γυναῖκες στὴν ἐξόρμησι αὐτὴ κατὰ τρόπον ποῦ ἐξέπληξε. Αἰσθάνθηκαν χαλύβδινα τὰ χέρια τους καὶ ἀλύγιστα τὰ πόδια τους. Ἐκουβάλλησαν πέτρες, ὄπλα, τρόφιμα, ἐνθουσιασμό, πίστι πρὸς τὴν νίκη. Μπροστὰ τους ἡ μορφή τῆς μεγάλης καὶ ἄχραντης γυναίκας, τῆς Παναγίας. Μὲ ψαλμούς καὶ μὲ τραγούδια ἡ ἐξόρμησις τους. Ἄς ἔπεφταν γύρω τους τὰ βόλια, ἄς ἀπειλοῦσαν πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους οἱ χαλύβδινοι ἄετοι τοῦ ἀντιπάλου, ἄς ἔπνιγαν τὰ τραγούδια καὶ τίς πολεμικὲς ἰαχές τους οἱ κρότοι τῶν βαρειῶν κανονιῶν. Ἀκλόνητες οἱ γυναῖκες αὐτὲς τῆς Πίνδου δὲν ἔπαυσαν νὰ τροφοδοτοῦν τοὺς πολεμιστὰς μὲ ὑλικόν, μὲ τρόφιμα, μὲ ἐνθουσιασμόν καὶ μὲ ἀγάπη. Τίποτε δὲν δημιουργοῦσε σ' αὐτὲς φόβο καὶ λιποψυχία. Ἀντίκρουζαν μὲ τραγούδια τιμημένα νεκρικὰ γυναικεῖα κορμιά, Ἑλληνίδες θυγατέρες, Ἀμαζόνες, καὶ θυγατέρες τῆς μεγάλης χριστιανικῆς οἰκογενείας. Καὶ ἡ νίκη ἔπλεξε στεφάνια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐστολίσθησαν τὰ κεφάλια τῶν γυναικῶν αὐτῶν. Καὶ ἔτσι εἰς τὸ πάνθειον τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλίου, τοῦ Ζαλόγγου καὶ τοῦ Μεσολογγίου ἔγιναν δεκτὲς πανηγυρικὰ καὶ οἱ γυναῖκες τῆς Πίνδου.

*

Ὁ ἡρωϊσμός ὁμως τῶν γυναικῶν αὐτῶν τῆς Ἡπείρου μὲ τὴν πίστι πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ πρὸς τὴν αἰωνία Ἑλλάδα ὑπῆρξε καὶ ἔναυσμα ἀξιοσυγκίνητο. Τὸ ἄγγελμά του ἐδόνησε κάθε ἑλληνικὴ γυναικεῖα ψυχή. Ἐνας παλμός ὑψώθηκε σὲ κάθε ἑλληνικὴ γῆ. Καὶ ἡ γυναίκα τῆς κάθε ἑλληνικῆς γωνίας ἐπεστράτευσε ἀμέσως τὸν ἑαυτὸ της εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος. Κάτω ἀπὸ λυχνάρια ἀγρύπνησαν καὶ ἐπόνεσαν ἄπειρα μάτια γυναικεῖα γιὰ

τὰ θερμὰ ἐφόδια, πού ἔπρεπε νὰ προωθηθοῦν πρὸς τὰ χιονισμένα κάστρα τοῦ ἑλληνικοῦ ἥρωϊσμοῦ. Εἶχαν τὰ ἐφόδια αὐτὰ τὴν θέρμη κάποιων δακρύων καὶ τὴν φλογερότητα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργῆς. Ἄσβεστα τὰ καντήλια μπροστὰ στὰ ταπεινά εἰκονοστάσια τῶν φτωχικῶν σπιτιῶν. Κι' ὑψώνονταν οἱ κρεμάμεμες φλόγες τους σὰν μία ὑπερήφανη ψυχικὴ ἀνάτασι πρὸς τοὺς οὐρανοὺς καὶ σὰν μιὰ συγκλονιστικὴ δέησι πρὸς τὴν ὑπέρμαχον παρθένον, τὴν Παναγίαν. Καὶ ὅταν οἱ καμπάνες ἐπλήρωσαν μὲ τοὺς χαρμοσύνους ἤχους τὴν ἀτμόσφαιρα κάθε ἑλληνικῆς γωνίας ἐξαγγέλλοντας θριαμβευτικὲς νίκες, οἱ ἑλληνίδες γυναῖκες εὐρέθησαν στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς χαρᾶς. Προνομιούχος ἡ θέσις τῆς ἰδικῆς μας γυναίκα—μητέρας ἀδελφῆς, συζύγου—στὸν τομέα αὐτὸν τῆς παλληκαριᾶς καὶ τῆς διπλῆς αὐτοθυσίας, γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι καὶ τὴν πατρίδα τῆς. Οἱ φθινοπωρινὲς αὐτὲς ἡμέρες, μὲ τὶς ὁποῖες συμπληρῶνται δεκαενητὰ ὀλόκληρα χρόνια ἀπὸ τὸ φθινοπωρινὸ ἐκεῖνο μελαγχολικὸ πρῶτὶ τοῦ πρώτου συναγεμοῦ τῆς φυλῆς πρὸς ἀντιμετώπισι ἑνὸς ἐπιδρομῆως, μᾶς δημιουργοῦν τὴν ὑποχρέωσι μᾶς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς περισυλλογῆς. Φέρνουν τὴν σκέψι μας κοντήτερα πρὸς τοὺς τόπους πού πρώτοι αὐτοὶ καθαγιασθηκαν μὲ τὴν γενναιότητα καὶ τὸ αἷμα τῶν ὑπερασπιστῶν. Ἡ Πίνδος προβάλλει ὡς ὄραμα φωτεινὸν εἰς κάθε ἑλληνικὴν σκέψι. Καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἥρωϊκῆς πρωτοποριακῆς συμβολῆς τῆς γυναίκα μᾶς θαμβώνει καὶ πάλιν μὲ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς. Ἡ σκιά τῆς Μεγαλόχαρης περνᾷ ὀραματιστικὰ καὶ συγκλονίζει τὸν βαθύτερο ἐσωτερικὸ μας κόσμο. Γιγαντῶνεται μέσα μας ἡ Χριστιανικὴ πίστις, πού στάθηκε αὐτὴ τὸ ἀκλόνητο βᾶθρο γιὰ τὸ μεγάλο ἐπίτευγμα τῆς φυλῆς. Σ' αὐτὸ τὸ βᾶθρο τὸ ἥρωον, πού θὰ ἀνεγερθῆ στὸ Πεντάλοφο τῆς Πίνδου εἰς εὐλαβικὴν αἰώνιον μνήμην τῆς Ἡπειρώτισσας πού συνέβαλε εἰς τὴν πρώτην μεγάλην νίκην τοῦ τελευταίου ἀγῶνα τῆς φυλῆς, θὰ ὑπευθυμίζη στὶς ἐπερχόμενες γενεὲς τὸν μεγάλο ψυχικὸν κόσμο τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν. Καὶ νοερῶς ἡ σκέψις μπροστὰ στὸ ἥρωον αὐτὸ θὰ τελεῖ μνημόσυνον ὡς φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν γυναικεῖο ἥρωϊσμό. Ἡ ὑπέρμαχος Θεοτόκος στρατηγὸς θὰ εὐλογῇ καὶ θὰ καθοδηγῇ αὐτὴ τὴν σκέψι μας αὐτὴν. Στὸ χαμόγελο τῆς γυναίκα κάθε ἑλληνίδος γυναίκα θὰ ὀραματιζώμεθα τὴν ψυχικὴ ἀγαλλίασι καὶ εὐφροσύνη τῶν ἥρωϊκῶν αὐτῶν ὑπάρξεων, πού προσέφεραν τὴν ζωὴ τους καὶ τὰ νειᾶτα τους κλείνοντας μέσα στὴν ψυχὴ τους τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀγία καὶ πρὸς τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία.

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ

Ὁμιλία στοὺς Μακκαβαίους

§ VII. Ἡ γενναία ἀπάντηση τῶν ἀδελφῶν Μακκαβαίων
στὶς ἀπειλὲς καὶ στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Ἀντιόχου.

Μὰ καὶ οἱ ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν πρὸς τὸν τύραννο, ποὺ εἶχανε ἐξίσου τόση σοφία καὶ τόση γενναϊότητα, ὥστε ὅλα τὰ κατορθώματα τῶν ἄλλων, συγκεντρωμένα μαζί, πάλι νᾶναι μικρά, ἂν συγκριθοῦν μετὴν καρτερικότητά τους, καὶ μικρὴ ἡ καρτερία τους, ἂν συγκριθῇ μετὴ συνέση τῶν λόγων τους· κι' ἔτσι νᾶναι δικό τους ἀποκλειστικὸ προνόμιο καὶ τὸ νὰ ὑποφέρουν τόσον ἀβάσταγα, μὰ καὶ νᾶναι τόσο στοχαστικὲς οἱ ἀπαντήσεις τους, στὰ φοβέρισματὰ τοῦ διώκτη τους καὶ στὴν τρομοκράτηση ποὺ τοὺς ἔκαναν, φανερώνουν ὅλα αὐτά, πὼς τόσον ἡ μάνα ποὺ τὰ ἐγέννησε, ὅσον καὶ τὰ γενναῖα παιδιά, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐλογάριαζαν. Βάζοντας δὲ ἐπάνω ἀπ' ὅλα τὸν ἑαυτὴ της καὶ σμίγοντας τὴ γενναιοψυχία της μετὸ μητρικὸ της φίλτρο, προσέφερε τὴ ζωὴ της ὑπέροχον ἐντάφιο σάβανο στὰ παιδιά της· κι' ὅταν πλέον εἶχανε ξεψυχήσει, τάκολούθησεν ἀμέσως καὶ στὸ θάνατο.

Καὶ με ποῖο τρόπο τῶκανεν αὐτό; Προχωρῶντας πρὸς τὰ βασανιστήρια θεληματικά, καὶ με λόγια ἐπιτάφια θαυμαστά.

Καὶ βέβαια καὶ τὰ λόγια τῶν παιδιῶν της πρὸς τὸν τύραννον εἶναι θαυμαστά· κι' ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ εἶναι ἀσυγκρίτως καλύτερα αὐτά· ποὺ μ' αὐτὰ τὸν ἀντιμετώπισαν καὶ μ' αὐτὰ τὸν ἀποστόμωσαν. Ποιὸ ξεχωριστὰ ὅμως εἶναι τὰ λόγια τῆς μάνας των, ποὺ στὴν ἀρχὴ ἦσαν παρακαλεστικά καὶ κατόπιν ἐντάφια.

Τί τοῦ ἔλεγαν λοιπὸν τὰ παιδιά; Γιατὶ βρῖσκω πὼς εἶναι πολὺ χρήσιμο νὰ σᾶς τὰ θυμίσω καὶ τὰ λόγια ἐκεῖνα, γιὰ νὰ μπορῆτε ἔτσι στοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς,

ὅπως ἔχετε ὑπόδειγμα ἀθλήσεως, νάχετε καὶ πρότυπο μαρτυρικῶν λόγων.

Καὶ βέβαια τὰ λόγια τοῦ καθενὸς ἦτανε διαφορετικά· κι' ὅπως παρορμοῦσαν τὸν καθένα ἢ τὰ λόγια τοῦ βασιανιστῆ τους ἢ ἡ σειρά τοῦ μαρτυρίου του, ἢ ὁ ζῆλος τῆς ψυχῆς του· καὶ γιὰ νὰ τὰ συγκεντρώσῃ κανεὶς σ' ἓνα πρότυπο, ἦσαν, ἐπάνω κάτω, τέτοια.

— **«Γιὰ μᾶς, Ἀντίοχε κι' ὅλοι ἐσεῖς πού μᾶς περιτριγυρίζετε, ἓνας ὑπάρχει Βασιληᾶς, ὁ Θεός πού ἀπ' αὐτὸν ἐγεννηθήκαμε καὶ σ' αὐτὸν θὰ ξαναγυρίσωμε. Ἐνας ἐπίσης νομοθέτης, ὁ Μωϋσῆς, πού ποτέ δὲν θὰ τὸν προδώσωμε, κι' οὔτε θὰ τὸν ταπεινώσωμε ποτέ. Ποτέ, ναί! Σᾶς τὸ ὀρκιζόμεστε στοὺς κινδύνους πού διέτρεξε γιὰ τὴν ἀρετὴν ὁ θεῖος αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ σταῖθαύματα πού ἔκανε· κι' ἂν μᾶς ἀπειλήσῃ ἀκόμη κι' ἓνας δεύτερος Ἀντίοχος, πού νᾶναι τυραννικώτερος κι' ἀπὸ σένα.**

Γιὰ μᾶς μιὰ μονάχα ἀσφάλεια ὑπάρχει, ἡ διατήρηση τῆς Ἐντολῆς, καὶ τὸ νὰ μὴ ραγίσῃ ὁ νόμος, πού μ' αὐτόν, σὰν μὲ τεῖχος, εἴμαστε ὀχυρωμένοι· Μιὰ εἶναι ἡ δόξα μας, τὸ νὰ καταφρονᾶμε κάθε ἄλλη δόξα, γιὰ ἓνα τέτοιο μεγάλο ἀγαθό. Κι' ἓνας εἶναι ὁ πλοῦτος μας, οἱ ἐλπίδες μας. Τίποτε δὲν ὑπάρχει γιὰ μᾶς φοβερό, παρὰ τὸ νὰ φοβηθοῦμε κάτι περισσότερο ἀπὸ τὸ Θεό. Μ' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς ἔχομε παραταχθῆ μπροστά σας· κι' αὐτὰ εἶναι ἡ πανοπλία μας. Μὲ τέτοιες νεανικῆς καρδιῆς ἔχεις νὰ κάνῃς.

Καὶ βέβαια ὁμορφος εἶναι ὁ κόσμος αὐτὸς καὶ τὰ πατρογονικά μας χώματα· καὶ οἱ φίλοι μας· καὶ οἱ συγγενεῖς μας· καὶ οἱ συνομήλικοί μας. Ὅμορφος εἶναι κι' αὐτὸς ὁ ναὸς ὁ περιώνυμος καὶ κοσμοζάκουστος· καὶ τὰ πατροπαράδοτα πανηγύρια μας, καὶ τὰ μυστήριά μας, κι' ὅλα τ' ἄλλα πού μᾶς κάνουνε νὰ ξεχωρίζουμε ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ὅλα ὁμῶς αὐτὰ μαζί δὲν εἶναι γλυκύτερα ἀπὸ

τὸ Θεό, κι' ἀπὸ τὸ νὰ κινδυνεύη κανεὶς γιὰ τὸ καλό. Αὐτὸ νὰ μὴν τὸ πιστέψης ποτέ.

Γιὰ μᾶς ὑπάρχει ἓνας ἄλλος κόσμος, ποὺ εἶναι πολὺ ἀνώτερος καὶ πολὺ σιγουρότερος ἀπὸ αὐτὸν ποὺ βλέπομε. Καὶ ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη πατρίδα· ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ποὺ αὐτὴν κανέννας Ἀντίοχος δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὴν πολιορκήσῃ ποτέ· καὶ νάχῃ ἐλπίδα νὰ τὴν ὑποτάξῃ. Γιατὶ εἶναι ἀκαταμάχητη καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ κυριευθῇ.

Γιὰ μᾶς, μιὰ συγγένεια ὑπάρχει, ἡ ὁμοφυχία κι' αὐτοὶ ποὺ ζοῦν ἐνάρετα. Καὶ φίλοι μας εἶναι οἱ Προφῆτες καὶ οἱ Πατριάρχες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους παραλάβαμε τὰ πρότυπα τῆς εὐσεβείας. Καὶ συνηλικιωτές μας, αὐτοὶ ποὺ συγκινδυνεύουνε μὲ μᾶς σήμερα· καὶ ποὺ συμπίπτουνε μαζί μας στὴ γενναιοφυχία.

Ἀπὸ ὁποιοιδήποτε ναὸν ὁ οὐρανὸς εἶναι μεγαλοπρεπέστερος· καὶ πανηγύρι μας ἔχομε τὴ χοροστασία τῶν Ἀγγέλων. Καὶ τὸ μοναδικό μας μυστήριο, τὸ μεγάλο καὶ τρισμεγάλον καὶ κρυμμένο ἀπὸ τὰ μάτια τῶν πολλῶν, εἶναι ὁ Θεός· ποὺ πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπουνε κι' ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου μας αὐτοῦ.

§ IIX. Οἱ Μακκαβαῖοι ἐξακολουθοῦν νὰ ὁμιλοῦν πρὸς τὸν Ἀντίοχο.

Πάψε λοιπὸν νὰ μᾶς ὑπόσχῃσαι πράγματα εὐτελῆ καὶ ἀνάξια λόγου. γιὰτὶ καμμιά τιμὴ δὲν θὰ μᾶς φέρουν τὰ ἀνέντιμα· οὔτε καὶ θὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ ἐπιζήμια. Τέτοια ἀθλία συναλλαγὴ δὲν θὰ τὴν κάμωμε ἐμεῖς ποτέ. Πάψε καὶ νὰ μᾶς ἀπειλῆς. Ἀλλοιωτικά, θὰ σὲ ἀπειλήσωμε κι' ἐμεῖς, πὼς θὰ σοῦ βγάλωμε στὴ φόρα τὴν ἀδυναμία σου καὶ θὰ βάλωμε καὶ σ' ἐνέργεια καὶ τὰ δικά μας βασιανιστήρια. Ἐχομε κι' ἐμεῖς φωτιά, μὲ τὴν ὁποίαν τιμωροῦμε αὐτοὺς ποὺ μᾶς κατατρέχουν.

Νομίζεις πὼς κάνεις πόλεμον μὲ πολιτεῖες καὶ μ' ἔθνη καὶ μὲ βασιληγάδες ἀνανδρότατους ποὺ ἀπ' αὐτοὺς ἄλλοι θὰ νικήσουν κι' ἄλλοι θὰ νικηθοῦνε; Κι' οὔτε

καὶ ριψοκινδυνεύουν αὐτοὶ γιὰ τόσον ὑψηλὰ πράγματα!

Μάχεσαι, μὲ τὸ νόμο, τοῦ Θεοῦ· πρὸς τὶς θεοχάρακτες πλάκες· μὲ τὰ ἔθιμά μας, ποὺ ἔχουνε καθαγιασθῆ καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸ καὶ ἀπὸ τὴν Παράδοση· μ' ἑφτά ἀδελφία, ποὺ εἶναι σφιχτοδεμένα μὲ μιὰ ψυχὴ καὶ ποὺ θὰ σὲ ρεζιλέψουν μ' ἑφτά τρόπαια· καὶ ποὺ τὸ νὰ τὰ νικήσης μὲν δὲν θάναι μεγάλο κατόρθωμα· νὰ νικηθῆς ὁμως ἀπ' αὐτὰ θάναι φοβερὰ ἐξευτελιστικό.

Εἶμαστε μαθητὲς καὶ ἀπόγονοι ἐκείνων, ποὺ τοὺς ὠδηγοῦσε μιὰ στήλη ἀπὸ φωτιὰ καὶ ἀπὸ σύννεφα· ποὺ γι' αὐτοὺς ἡ θάλασσα ἐχωρίσθηκε στὰ δύο κι' ἔσταμάτησε τὴν πορεία του ὁ Ἥλιος· καὶ ὁ Οὐρανὸς ἔβρεχε μάννα· καὶ ποὺ μὲ τὰ ὑψωμένα τους χέρια κατετρόπωναν μυριάδες, καταβάλλοντας τοὺς ἐχθροὺς των μὲ τὶς δεήσεις. Αὐτοὶ καὶ τ' ἄγρια θηρία ἐδάμαζαν· καὶ ἡ φωτιὰ δὲν τοὺς ἄγγιζε· κι' οἱ βασιληάδες ἐτρέπονταν σὲ φυγὴ, σαστισμένοι ἀπὸ τὴ γενναιοψυχία τους.

"Ἄς σοῦ εἰποῦμε τώρα καὶ κάτι ποὺ τὸ ξέρεις. Ἐμεῖς ἔχομε κατηχηθῆ ἀπὸ τὸν Ἐλεάζαρ, ποὺ ἐγνώρισες καλὰ τὴ γενναϊότητά του. Πρῶτος ἀγωνίσθηκεν ὁ πατέρας μας· τώρα εἶναι ἡ σειρά ἰδική μας, νὰ τὸν ἀκολουθήσωμε στὸν ἀγῶνά του. Ὁ ἱερέας ἔφυγε πρῶτος· τώρα θὰ τὸν ἀκολουθήσουνε τὰ θύματα. Μᾶς εἰοιμάξεις, γιὰ νὰ μᾶς τρομάξης, πολλά. Εἶμαστε ἔτοιμοι γιὰ πολὺ περισσότερα. Τίποτε δὲν εἶναι ἰσχυρότερο ἀπὸ ἐκείνους ποὺ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποφέρουν τὰ πάντα.

"Ὡ δῆμιοι, γιατί ἀργοπορεῖτε; γιατί δὲν καταπιάνεστε στὸ ἔργο σας; γιατί περιμένετε τὴν προσταγὴ τοῦ ἀφέντη σας; Ποῦ εἶναι τὰ ξίφη σας; Ποῦ εἶναι οἱ θηλιές σας;

Σᾶς ζητοῦμε νὰ τὰ ἐπιταχύνετε. "Ἄς ἀνάψη περισσότερον ἢ φωτιὰ. "Ἄς ζωηρέψουν πιὸ πολὺ τὰ θηρία.

"Ας ζωντανέψουν οί στρέβλες σας. "Ας γίνουν όλα βασιλικά και μεγαλόπρεπα.

'Εγώ είμαι ό πρωτότοκος. 'Εμένα να θυσιάσης πρώτο. 'Εγώ είμαι ό τελευταίος. "Ας αλλάξη λοιπόν ή σειρά. "Ας γίνη πρώτος κάποιος από τους μεσιανούς, για να τιμηθοῦμε ἕξιου.

Γιατί διστάζεις λοιπόν; Μήπως περιμένεις να συμβῆ και κάτι αντίθετο; Σοῦ τὸ λέμε πάλι, και θά σοῦ τὸν ξαναποῦμε χίλιες φορές τὸν ἴδιο λόγο. Ποτέ δὲν θά φᾶμε μαγαρισμένα σφάγια. Δὲν θά ὑποχωρήσωμε ποτέ. Γρηγορώτερα θά ὑποχωρήσης ἐσύ στὸ νόμο, παρά ἔμεῖς στὴ διαταγή σου. Καὶ να ποῖδ εἶναι τὸ τέλος τοῦ λόγου μας. "Η να ψάξης να βρῆς βασανιστήρια πρωτοφανήσιμα· ἢ να τὸ ξέρης, πὼς αὐτὰ ποῦ ἔχομε μπροστά μας, τὰ καταφρονᾶμε.

Μετὰφρασις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Ο "ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,,

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1960

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀφιερωμένος

εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκογένειαν.

Περιέχει, ἐκτὸς τῆς συνήθους ἡμερολογιακῆς ὕλης, και καθημερινὰ καθοδηγητικὰ σημειώματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου και τῆς οἰκογενείας, εἰς τὰ καθήκοντα τῶν συγκροτούντων αὐτήν, ὡς και εἰς τὴν πρέπουσαν ἀγωγὴν τῶν παιδιῶν. Συνοδεύεται ὑπὸ καλλιτεχνικοῦ χρυσοποικίλτου πλαισίου, κοσμουμένου διὰ βυζαντινῆς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου.

ΤΙΜΑΤΑΙ (μετὰ πλαισίου) δρχ. 10.

Εἰς ὁμαδικὰς παραγγελίας Ἐνοριῶν παρέχεται ἔκπτωσης 20%

“Όταν οί ἀρετές οδηγοῦν στήν κόλασι

ΟΙ ΔΕΞΙΕΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ὁ τίτλος αὐτῆς τῆς σειρᾶς μικρῶν πραγματειῶν, πού ἀρχίζουμε σήμερα, ἀσφαλῶς θά ξενίση ἀπό πρώτη ὄψι. Θά ἐρωτήση κανεὶς: ὥστε ὑπάρχουν δεξιές καὶ ἀριστερές ἀμαρτίες; Κι’ ὁμως, ὁ τίτλος ἔχει τὴν σημασία του καὶ δὲν θά θεωρηθῆ καθόλου ὡς ἄστοχος, ὅταν δοθῆ ἡ ἐξηγήσις του, πού εἶναι ἄλλωστε πολλὴ ἀπλῆ.

Ὁ Διάβολος πολεμᾷ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ δυὸ πλευρές. Ἀπὸ τῆ μίᾳ, σπρώχνοντάς τον νὰ ἀμαρτήσῃ μὲ καθένα ἀπὸ τοὺς τρόπους ἐκείνους πού δὲν ἐπιζητοῦν τίποτα ἄλλο παρὰ τὴν ἀπομάκρυνσί μας ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία. Δηλαδή μὲ τὴν ἀπιστία, τὴν ἄσωτεία καὶ τὴν ὑποταγὴ στὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, σπρώχνοντάς τον νὰ ἀμαρτήσῃ, ὄχι πλέον ἔξω ἀπὸ τὶς χριστιανικὲς ἀρετές, ἀλλὰ μέσα σ’ αὐτές. Δηλαδή, κάνοντάς τον νὰ παραγνωρίζῃ τὸ ἀληθινὸ νόημα τῶν ἀρετῶν, νὰ τὶς διαστρέφῃ καὶ νὰ τὶς κατανατᾷ ἔτσι προαγωγούς πρὸς τὴν ἀπώλεια καὶ τὴν αἰωνία καταδίκη.

Οἱ πρῶτες ἀμαρτίες εἶναι οἱ καθαυτὸ ἀμαρτίες. Οἱ δεῦτερες εἶναι τὰ ἐκτρώματα τῶν ἀρετῶν, πού προκαλοῦνται, ὅταν τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ μᾶς χτυπᾷ ἀπὸ τὴν καλὴ πλευρά, αὐτὴ πού ταιριάζει νὰ τὴν ὀνομάσουμε δεξιά.

Τίποτε δὲν εὐχαριστεῖ καὶ δὲν ἱκανοποιεῖ τόσο τὸν Ἀντικείμενο, ὅσο τὸ νὰ χρησιμοποιοῖ γιὰ τὴν ἀπεργασία τῆς ἀπωλείας μας τὸ ἴδιο τὸ ὑλικὸ τῆς θρησκείας. Μετασχηματιζόμενος σὲ ἄγγελο φωτὸς —ὅπως λέγει ὁ μέγας Παῦλος— ὁ Διάβολος κατορθώνει νὰ παρασύρῃ πρὸς τὸ μέρος του ὠρισμένες ψυχές, ἀφήνοντάς τους τὴν ἰδέα ὅτι ὄχι μόνο δὲν ἔχουν ἀποκοπῆ ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τὴν ἀληθινὴ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἀπεναντίας ὅτι ἔχουν ἔτσι ἐξασφαλισμένο τὸν παράδεισο.

Τὰ εἶδη τῶν δεξιῶν ἀμαρτιῶν, ὅπως —γιὰ νὰ ἀναφέρουμε μερικὲς πρόχειρα— ὁ μὴ κατ’ ἐπίγνωσιν ζῆλος, ἡ αἵρεσις, ἡ μεταχείρισις βίας χάριν τάχα τοῦ Χριστοῦ—εἶναι μιὰ ἀξιοθρήνητη περιοχὴ, ὅπου ὁ Πονηρὸς κατάγει τὶς πιὸ ἀπαίσιες νίκες του. Ὅπου τὸ ἔργο τῆς Χάριτος συναντᾷ τὶς πιὸ μεγάλες δυσκολίες. Ὅπου οἱ πιθανότητες σωτηρίας εἶναι ἐλαττωμένες σὲ φοβερῶτατο βαθμὸ. Ὅπου τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερο ἔχει τὰ πιὸ βέβαια θύματά του.

Ὁ ποιμὴν—κι’ ἰδιαιτέρα ὁ πνευματικὸς—πρέπει λοιπόν, νὰ προσέχῃ πιὸ πολὺ ἀπ’ αὐτὴ τὴν πλευρά, γιὰτὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀκριβῶς

κινδυνεύουν πολλά τέκνα του, εκείνα που δὲν τοὺς λείπει οὔτε ἡ πίστις οὔτε ἡ διάθεσις νὰ πορεύωνται σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο.

Δὲν εἶναι ἀπὸ τὶς ἀλήθειες που χρειάζονται ἀπόδειξι, τὸ γεγονός ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εὐκολὰ διαστρεβλώνεται μέσα στὶς διάνοιες καὶ στὶς καρδιὰς κι' ἔτσι βρίσκουν ἐκεῖ ἕδαφος τερατώδεις παραμορφώσεις, που ἀποδείχνονται ὡς τὰ χειρότερα εἶδη ἀμαρτίας, τὰ πιὸ βδελυκτὰ στὸν Θεό, τὰ πιὸ ἀνυπόφορα ἀκόμη καὶ στὴν κοινή, τὴ σπερματικὴ ἠθική, ἐκείνη που παραδέχεται κι' ἀκολουθεῖ ὁ μὴ ἀναγεννημένος ἄνθρωπος.

Ἄς ρίξουμε, λοιπόν, ἓνα βλέμμα σὲ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς κυριώτερες τῶν δεξιῶν ἀμαρτιῶν, μὲ ὁδηγὸ πρὶν ἀπ' ὅλα τὴ Γραφή.

Η ΠΡΟΣΚΟΛΛΗΣΙΣ ΣΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ

Ἡ προσκόλλησις στοὺς τύπους τῆς θρησκείας κι' ἡ ἀνυποψία ἢ ἡ ἀδιαφορία ἀπέναντι στὴν οὐσία τῆς δὲν εἶναι καθόλου—ὅπως, ἀλλοίμονο, ὅλοι ξέρουμε— ἓνα σπάνιο φαινόμενο μέσα στὴν Ἐκκλησία.

Σὲ κάθε ἄνθρωπο, ὑπάρχει μιὰ τάσις, ἄλλοτε πιὸ δυνατὴ κι' ἄλλοτε πιὸ ἀδύνατη, νὰ προσέχη τὰ ἐξωτερικὰ τῆς θρησκείας καὶ νὰ παραμελῇ τὰ ἐσωτερικὰ. Γιατί; Διότι αὐτὸ εἶναι κάτι τὸ εὐκολο, τὸ ἀνώδυνο. Ὁ Χριστὸς ὄχι μιὰ οὔτε δύο φορές, μέσα στοῦ ἅγιο Εὐαγγέλιο κεραυνοβολεῖ τὴν τάσι αὐτή. Ἄς θυμῶμε δύο τρεῖς τέτοιες περιπτώσεις. Στὴν παραβολὴ τοῦ Τελῶνη καὶ τοῦ Φαρισαίου, παρουσιάζει τὸν δεύτερο νὰ εἶναι ἱκανοποιημένος γιὰ τὸν ἑαυτὸν του ἐπειδὴ ἐκπλήρωνε τὶς διατάξεις τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, ἐνῶ ξεχνοῦσε δύο σπουδαιότατα στοιχεῖα τῆς ἀληθινῆς εὐσεβείας: τὴ συναίσθησι τῆς ἀμαρτωλότητός του καὶ τὸ νὰ μὴ κατακρίνη τοὺς ἀδελφοὺς του. (Δὲν εἶμαι σὰν τὸν Τελῶνη..) Στὸ θαῦμα τῆς ἰάσεως τῆς συγκυπτούσης γυναικός, χτύπησε τὴν προσήλωσι στοῦ γράμμα τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Σαββάτου καὶ τόνισε ὅτι ἡ ἀνάπαυσις αὐτὴ δὲν σήμαινε καθόλου ἐμπόδιο γιὰ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Ἄναφέροντας, ἐπίσης τὸ ἱστορικὸ γεγονός τοῦ φαγώματος τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως ἀπὸ τὸν Δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρες του, ἐπειδὴ ἦταν πεινασμένοι, χαρακτήρισε πάλι ὡς κατώτερο πρᾶγμα τὸν τύπο ἀπέναντι στὴν ἀξία τοῦ ἰδίου τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει τοὺς τύπους του ὡς ἀπαυγάσματα τῆς οὐσίας του. Παύουν νὰ χρησιμεύουν σὲ τίποτε, ἂν δὲν τοὺς τηροῦμε ὡς συνέπεια κι' ὡς ἐπακολούθημα τῆς ἀφοσιώσεώς μας στοῦ θέλημα τοῦ Κυρίου κι' ὡς μέσα γιὰ νὰ μεγαλώσουμε αὐτὴ τὴν ἀφοσίωσι. Ἄπομονώνοντάς τους, περιοριζόμενοι μονάχα σ' αὐτοὺς, μοιάζουμε μὲ τὴν ἄκαρπη συκία, που καταράστηκε ὁ Ἰησοῦς.

Ίδου ένα ώραϊο παράδειγμα, πού ἀναφέρει ὁ Μέγας Βασίλειος γιὰ τὴν νηστεία. Τί νὰ τὸ κάμω—λέγει—τὸ ὅτι δὲν μεθᾶς ἀπὸ κρασί, ἐνῶ εἶσαι μεθυσμένος ἀπὸ τὴ ροπή ν' ἀδικῆς τὸν ἀδελφό σου; Καὶ τὶ ὠφέλεια προκύπτει ἂν μαστιγῶνης τὴν ὑπερέτρια, τὴ σάρκα,—ὄταν ἡ δέσποινα—ἡ ψυχὴ—ἀμαρτάνῃ;

Ὁ κίνδυνος τῆς τυπολατρίας εἶναι μέγας σ' ἐμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς, γιὰτὶ ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μας, προῖον βαθειᾶς καὶ πλατειᾶς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν ἀπὸ τοὺς πατέρες μας, εἶναι πάμπλουτη σὲ τύπους, φυσικὸ κι' ὠραιότατο ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐργασίας. Γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτοὺς τοὺς τύπους, πρέπει νὰ ζοῦμε τὸ Εὐαγγέλιο μὲ ἀνάλογο βάθος καὶ πλάτος πρὸς ἐκεῖνα τῶν πατέρων μας. Ἀλλοιῶς, οἱ τύποι θ' ἀποβοῦν ἀποπνικτικὸ κάλυμμα.

Γιὰ τὸν γνήσιο κι' ἀκίβδηλο χριστιανό, οἱ τύποι πρέπει νὰ εἶναι ὁδὸς κι' ὄχι σκοπός, μέσα κι' ὄχι τέρμα τῶν ἐπιδιώξεων του. Ἡ στάσις του ἀπέναντί τους πρέπει νὰ εἶναι γεμάτη φρόνησι, χωρὶς ὑπερβολές πού θὰ ἔρχονταν σὲ ἀντίθεσι μὲ τὴν πολὺ λιγώτερη πρόοδὸ του στὴν οὐσία. Πρέπει νὰ ὑπάρχη μιὰ ἄρμονία ἀνάμεσα στὸ κατὰ πόσον εἴμαστε τηρηταὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου καὶ στὸ κατὰ πόσον σταυροκοποῦμαστε, νηστεύουμε, ἀκοῦμε κηρύγματα.

Γιὰτὶ, ἂν δὲν συμβαίῃ αὐτό, τότε ὁ Διάβολος μᾶς ἀποκρῖμιζει σιγά-σιγά στὴν ἰδέα, ὅτι προχωρήσαμε πολὺ στὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ, ὁδηγῶντάς μας ἔτσι στὸν φαρισαϊσμό.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς Νηπτικὸς πατέρες, ἀποτεινόμενος στὸν ἀρχάριο χριστιανό, ὅπως εἴμαστε ἀλλοίμονο οἱ περισσότεροι, τὸν συμβουλεῖ: Νὰ εἶσαι φειδωλὸς στὶς ἐξωτερικεύσεις τῆς εὐσεβείας. Νὰ μὴ σαπίζῃς σὲ ὑψηλοὺς τόνους τὴν ἀγάπη σου πρὸς τὸν Κύριο. Ὅταν τὰ ἔργα σου πληθυνθοῦν, τότε ἀνάλογα νὰ πλουταίνῃς καὶ τὴν ἐξωτερικὴ σου εὐσέβεια.

Ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος λέγει κάπου, ὅτι σημασία ἔχει ὄχι τὸ νὰ λέγεται, ἀλλὰ τὸ νὰ εἶναι κανεὶς χριστιανός. Δὲν εἶναι, λοιπόν, χριστιανός ἐκεῖνος πού ἀσχολεῖται ἀπλῶς μὲ τὰ τῆς θρησκείας καὶ φαινομενικὰ εἶναι σὲ τάξι ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἐκεῖνος πού κοντὰ σ' αὐτὰ συμμορφώνεται πρὸς τὰ «βαρύτερα τοῦ νόμου», στὶς ἐντολές πού ἡ ἐφαρμογὴ τους ἀποδείχνει ὅτι ἔχουμε τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ μέσα μας.

Ὁ Κύριος, τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, δὲν θὰ μᾶς ρωτήσῃ καὶ δὲν θὰ μᾶς ζητήσῃ ἀπολογία παρὰ κυρίως γι' αὐτὲς τὶς ἐντολές του. Τί τὶς κάναμε; Τίς προσέξαμε ὅσο ἄξιζαν; Τίς ἀγκαλιάσαμε; Τίς ἀκολουθήσαμε; Ἄν—γιὰ παράδειγμα—δὲν καταρθώσαμε ν' ἀγαπᾶμε τοὺς ἐχθρούς μας, τί τὸ ὄφελος τότε ἀπὸ τὸ ὅτι πηγαίναμε ταχτικά στὸν ναό; Τί τὸ ὄφελος ἂν ὁ κόσμος μᾶς ἔβλεπε σὰν καλοὺς χριστιανούς;

Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μονάχα γύρω μας. Πρέπει νὰ εἶναι καὶ μέσα μας. Ἐκεῖ, στὴν καρδιά μας, βρίσκεται τὸ ἔδαφος, ὅπου θέλει νὰ στήσῃ ὁ Κύριος τὴν σκηνή του. Ἄν, λοιπόν, ἡ καρδιά μας δὲν κυριευθῆ ἀπ' Αὐτὸν ὀλοκληρωτικά, ἂν ὁ ἔσω ἄνθρωπος δὲν γίνῃ σύμμορφος πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τότε ὅσα λένε τὰ χεῖλη κι' ὅ,τι κάνουν τὰ μέλη μας δὲν ἔχουν καμμιά ἀξία. Ἡ μᾶλλον ἔχουν ἀντίστροφη ἀξία. Συντελοῦν στὸ νὰ ἔχουμε γίνῃ πιὸ κατάκριτοι ἀπὸ ἕνα ἄλλον; πού εἶναι ὁμοῖος μὲ τὸν τελῶνη ἢ τὴν πόρνη ἢ τὸν ληστή.

Ἐκεῖνος πού εἶναι προσκολλημένος στοὺς τύπους τῆς εὐσεβείας, χωρὶς ἢ ζωὴ του ἐσωτερικά καὶ πραγματικά νὰ εἶναι παράλληλη σ' αὐτούς, μοιάζει μὲ ξεροχείμαρρο τὸ καλοκαίρι. Εἶναι μιὰ κοίτη χωρὶς νερό. Ἄρα δὲν διαφέρει ἀληθινὰ σὲ τίποτα ἀπὸ τὴν ἀγὼνη ἔρημο. Μοιάζει μ' ἕνα ὄστρακο ἀπ' ὅπου λείπει τὸ μαργαριτόρι. Μοιάζει μ' ἕνα πολυτελὲς σπῆτι, πού δὲν κατοικεῖται.

Πῶς εἶναι δυνατόν, λοιπόν, νὰ εἶναι χρήσιμος στὸν Κύριο κι' εὐάρεστος ἐνώπιόν του; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀνοίξουν γι' αὐτὸν οἱ πύλες τοῦ παραδείσου; Ἀπεναντίας, τὸν βαραίνει πιὸ βέβαιη καταδίκη ἀπὸ ἄλλους, πού ὁ βίος τους δὲν προσβάλλει τὸν Θεὸ μὲ τέτοιο τρόπο. Διότι ἀσφαλῶς ὑβρίζει τὸν Θεὸ περισσότερο ὁποῖος ἀσχημονεῖ φορῶντας τοὺς τύπους τῆς θρησκείας ἀπ' ὅ,τι ἕνας ἄλλος πού στέκεται μακριὰ τόσο ἀπ' αὐτούς ὅσο κι' ἀπὸ τὸ περιεχόμενό τους.

ΑΚΥΛΑΣ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶνε πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτούς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

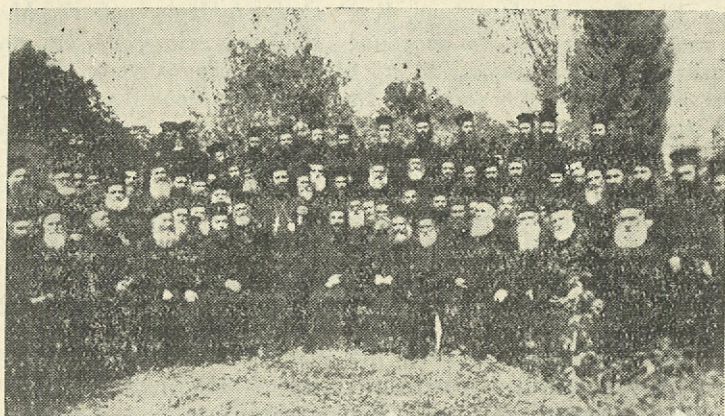

ΤΟ Α΄ ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΡΤΗΣ

Ὑπὸ τὴν Προεδρίαν καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ἰγνατίου, συνήλθεν, ἀπὸ τῆς 22ας μέχρι καὶ τῆς 25ης Σ/μβρίου ἐ.ἐ. καὶ ἐν τῇ πόλει Ἀρτης, τὸ πρῶτον Ἱερατικὸν Συνέδριον ἀπὸ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου.

Τούτου μετέσχον περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα Κληρικοὶ τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Ἀρτης, οἵτινες, μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἐνδιαφέροντος ἐπαινετοῦ, παρηκολούθησαν τὰ κατ' αὐτὸ ἀναπτυχθέντα θέματα.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον Συνεδρίαν τῆς 22ας Σεπτεμβρίου

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρτης κ. Ἰγνάτιος
μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς ἐπαρχίας του.

παρέστησαν πᾶσαι αἱ Ἀρχαί, δι' ἐκπροσώπων αὐτῶν.

Μετὰ ἀπὸ προσευχὴν καὶ ὕμνους ἐπικαίρους, ὁ Σεβασμιώτατος ἐκήρυξεν τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἐκθέσας εἰσαγωγικῶς καὶ περιληπτικῶς, μετὰ τὸν πατρικὸν του χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς Αἰδῆς. Συνέδρους, τὰ θέματα τὰ ὅποια, ἐν συνεχείᾳ, θ' ἀπησχόλουν τὴν Συνέλευσιν.

Εἶτα, οἱ παριστάμενοι ἐκπρόσωποι, δι' ὀλίγων καταλλήλων λόγων προσεφώνησαν τὸν τε Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην καὶ τοὺς Αἰδῆς. Συνέδρους, ἐξάραντες, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου διὰ τὸ συγκληθὲν Συνέδριον, εὐχηθέντες, ἀφ' ἑτέρου, αὐτῶ τε καὶ τοῖς Συνέδροις, πλουσίαν συλλογὴν πορισμάτων, ἱκανῶν πρὸς καθοδήγησιν καὶ ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τῆς κοσμοσωτηρίου ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν προσφωνήσεων καὶ τῶν εὐχαριστιῶν, ἄς, ὁ Σεβασμιώτατος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς χαιρετίσαντας τὸ Συνέδριον, ἐπηκολούθησεν δεξίωσις.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Ἰγνάτιος, εἰσηγήθη, ἐπὶ μακρὸν καὶ διεξοδικῶς, ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερὺς-ὁ Ναὸς καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τελούμενα». Ἐν συνεχείᾳ ἐπηκολούθησε συζήτησις καὶ ὑποβολὴ ἐρωτήσεων ἐκ μέρους τῶν Αἰδес. Συνέδρων, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀναπτυχθέν θέμα, πρὸς οὓς, ὁ Σεβασμιώτατος ἔδιδε τὰς προσηκούσας ἀπαντήσεις καὶ κατευθύνσεις.

Τὴν πρωτὰν τῆς 23ης Σεπτεμβρίου, ἡμέραν Τετάρτην, συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου. Κατ' αὐτήν, ὁ Ἱεροκλήρῃς τῆς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Βούλτσος εἰσηγήθη ἐπὶ τοῦ θέματος «τὸ ἄξιωμα καὶ τὰ προσόντα τοῦ ἐξομολόγου». Μεθ' ὃ ἐπηκολούθησε συζήτησις καὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου αἱ δέουσαι διασαφήσεις, ἐπὶ διαφόρων ἐρωτήσεων σχετικῶν πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐξομολόγου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ Αἰδес. Σύεδροι, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Μακαριώτατον προκαθήμενον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιεπίσκοπον κ.κ. Θεόκλητον, τηλεγράφημα, ἐξαιτούμενοι, τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτοῦ, ἐπὶ ταῖς ἐργασίαις τοῦ Συνεδρίου.

Εἶτα ὁ Σεβασμιώτατος, διὰ λίαν διαφωτιστικῆς καὶ πειστικῆς εἰσηγήσεως, ἀνεπτύξεν τὸ θέμα «Ὁ Ἱερὺς ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερῆς ἐξομολογήσεως».

Τὴν 24ην Σεπτεμβρίου, ἡμέραν Πέμπτην, τὸ Ἱερατικὸν Συνέδριον ἀπησχόλησε τὸ θέμα τῆς «Κατηχητικῆς Δράσεως τοῦ Ἐφημερίου» ἐν τῇ Ἐνορίᾳ αὐτοῦ, εἰσηγηθέντος ἐπὶ τούτου καταλλήλως τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὑποδείξαντος, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰς ἀπαραιτήτους γραμμαῖς καὶ κατευθύνσεις διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου. Μεθ' ὃ ἐπηκολούθησε γεῦμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Μεγάρῳ πρὸς τιμὴν τῶν Συνέδρων. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας, εισηγουμένου τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἀνεπτύχθησαν πρὸς τοὺς Συνέδρους διάφορα Διοικητικὰ προβλήματα καὶ ἐδόθησαν, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, αἱ δέουσαι ὁδηγίαι διὰ τὴν καλυτέραν διεξαγωγὴν τοῦ Διοικητικοῦ ἔργου τοῦ Ἐφημερίου, ὥστε, καὶ ἐν τούτῳ, ὁ Ἐφημέριος ν' ἀποτελῇ παράδειγμα ἐπιδεξίου καὶ ἀγαθοῦ ἐργάτου τῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς εἰσηγήσεως καὶ περὶ ὥραν 6.30' μ.μ. ἔλα-

βε χώρα υποδειγματικῶς Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου.

Τέλος τὴν 25ην Σεπτεμβρίου, καὶ ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἐπετείᾳ τῆς χειροτονίας τοῦ Σεβασμιωτάτου εἰς Ἀρχιερέα, ἐγένετο, ἐν τῷ ὡς εἴρηται Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀρχιερατικῆ Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, συμπαραστατομένου ὑπὸ ἐξάδος Ἱερῶν καὶ δύο Διακόνων.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβασμιώτατος, ἐδεξιώθη, ἐν τῇ αἰθούσῃ τελετῶν τοὺς Αἰδέσ. Συνέδρους, οἵτινες ἠὐχθήθησαν αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν καὶ εὐδόκιμον τὴν Ποιμαντορίαν αὐτοῦ, πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπικαλεσθέντες ἅμα τὰς εὐχὰς αὐτοῦ.

Τούτους εὐχαριστήσας δι' ὀλίγων ὁ Σεβασμιώτατος, ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς τὰς Πατρικὰς αὐτοῦ εὐλογίας καὶ οὕτω ἦλθεν εἰς πέρασ ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν τοῦ Αου Ἱερατικοῦ Συνεδρίου Ἄρτης, ἀφ' ἧς ἀνέλαβεν τὴν ποιμαντορίαν αὐτῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Ἰγνάτιος.

Ἐκ τῶν καθόλου δὲ ἀναπτυχθέντων θεμάτων τῶν ἀντιφατικῶν γνωμῶν κατωρθώθη, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ λίαν ἐποικοδομητικοῦ χαρακτῆρος ἐπαφῆ τοῦ Ποιμενάρχου μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ποιμένων τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πείρα ἰκανῆ καὶ πολυτιμωτάτη ν' ἀποκτηθῆ, στοιχεῖα, πάντα τ' ἀνωτέρω ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐπιτέλεσιν τοῦ καθ' ὅλου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐφημερίου.

Ἡ πραότης εἶναι ἓνας βράχος ποῦ στέκεται ψηλότερα ἀπὸ τοὺς θυμούς τῶν παθῶν καὶ κάνει τὰ κύματά τους νὰ διαλύωνται καὶ νὰ σκορπίζουν.

Ἡ πραότης συνεργεῖ στὴν ὑπακοή, ὁδηγεῖ στὴν ἀδελφωσύνη, βάζει χαλινάρι στοὺς ἀγριεμένους, δαμάζει τοὺς θυμωμένους, δωρίζει τὴ χαρά.

Ἡ πραότης κάνει τὸν ἄνθρωπο ὅμοιο τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγγέλων.

Ἡ πραότης εἶναι ἡ ἀσπίδα, ποῦ μᾶς προστατεύει ἀπὸ κάθε πίκρα.

(Ἰωάννης τῆς Κλίμακος)

Ὁ Λόγος ἐνηθρόπησε γιὰ νὰ θεοποιηθοῦμε ἑμεῖς. Φανερώθηκε διὰ σώματος γιὰ νὰ γνωρίσουμε ἑμεῖς τὸν ἀόρατο Πατέρα. Ὑπέμεινε ὕβρι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ κληρονομήσουμε ἑμεῖς τὴν ἀθανασία.

(Μέγας Ἀθανάσιος)

ΕΟΡΤΟΔΡΟΜΙΟΝ

4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΒΑΡΒΑΡΑΝ

ΥΠΕΡΑΝΩ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΕΣΜΩΝ

«Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων»
(Λουκ. κα' 16)

Τὸ μαρτύριον εἶναι πάντοτε σκληρὸν καὶ ὀδυνηρὸν. Ἄλλ' ὅταν ἕνας γονεὺς ὀδηγῇ τὸ τέκνον του εἰς τὸ μαρτύριον, εἶναι ὁμολογουμένως τὸ πρᾶγμα φορικιαστικὸν καὶ ἀποτρόπαιον. Προεῖπεν ἐν τούτοις ὁ Κύριος, ὅτι θὰ ὑπάρξουν καὶ τοιαῦται περιπτώσεις. «Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων (εἶπε) καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου» (Λουκ. κα' 16-17) Καὶ ἀκριβῶς, ἡ περίπτωσις τῆς σήμερον ἑορταζομένης ἁγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας συγκαταλέγεται μεταξὺ αὐτῶν. Διότι τὴν ἁγίαν ὄχι μόνον κατήγγειλε καὶ παρέδωκεν εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀρχὰς ὁ ἴδιος ὁ φανατικὸς εἰδωλολάτρης πατέρας της, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθανάτωσε, διὰ σφαγῆς, μὲ τὰ χέρια του.

1. Εἶναι πολὺ λυπηρὸν νὰ γίνωνται «ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ» (Ματθ. ι' 36), ἰδίως μάλιστα, ὅταν ἡ ἐχθρα καὶ τὸ μῖσος ἔχη ὡς μόνον λόγον τὸ ὅτι κάποιον μέλος τῆς οἰκογενείας θρησκεύει καὶ ζῆ ζωὴν ἐνάρετον καὶ σεμνήν.

Ἄλλ' εἶναι τόση δυστυχῶς ἡ δύναμις τοῦ πάθους, ὥστε, ὅταν κυριεύσῃ τὸν ἄνθρωπον, τὸν τυφλώνει κυριολεκτικῶς καὶ τὸν κάνει νὰ εἶναι ἱκανὸς καὶ διὰ τὸ χειρότερον ἐγκλημα.

Ἐμπρὸς εἰς τὸ πάθος τοῦ φανατισμοῦ ὁ πατέρας τῆς ἁγίας Βαρβάρας παραβλέπει τοὺς φυσικωτέρους δεσμοὺς καὶ τὰ ἱερώτερα αἰσθήματα. Ἀησιμονεῖ ὅτι εἶναι πατέρας. Σκληρύνεται τόσον, ὥστε ἀπλώνει φονικὸ χεῖρ ἐπάνω στὸ παιδί του. Ἰποχωρεῖ καὶ τὸ φίλτρον καὶ ἡ στοργή. Τὸν διευθύνει τὸ πάθος, καὶ μόνον αὐτό.

Καὶ δὲν εἶναι ὁ μόνος. Ἀναρίθμητοι περιπτώσεις ὑπάρχουν, κατὰ τὰς ὁποίας, ἐξ αἰτίας κάποιου πάθους, διεπράχθησαν τὰ μεγαλύτερα κακά. Ὁ φιλάργυρος καὶ ὁ πλεονέκτης καταντᾷ εἰς τὸ τέλος νὰ γίνῃ ἀσυνείδητος. Ὁ φθονερός γίνεται συκοφάντης καὶ ραδιοὔργος. Ὁ ὑποχείριος εἰς τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ φθάνει συνήθως εἰς τὰ ἄκρα, μὴ ἀποκλειομένου καὶ τοῦ ἐγκλήματος.

Ὁ μέθυσος γίνεται λιποτάκτης τῶν οἰκογενειακῶν του ὑποχρεώσεων. Ὁ χαρτοπαίκτης ἐξανεμίζει τὴν περιουσίαν του. Ὁ ἐκδοτος εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν ἀνηθικότητα κατασπιλώνει καὶ ἀπεμπολεῖ ἀτομικὴν καὶ οἰκογενειακὴν τιμὴν. Ὁ φανατικὸς ὀπαδὸς ἀνατρεπτικῶν θεωριῶν προδίδει καὶ τὴν πατρίδα καὶ πάντα τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια.

Πόσον, λοιπόν, πρέπει νὰ προσέχη ὁ ἄνθρωπος, νὰ μὴ ὑποδουλωθῇ σὲ κανένα πάθος, νὰ μένη ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν παθῶν του, διότι, ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν, μπορεῖ εἰς μίαν στιγμὴν νὰ τὰ παύξῃ ὅλα καὶ νὰ ἀγνοήσῃ καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ μόρφωσιν καὶ κοινωνικὴν θέσιν καὶ τιμὴν καὶ ὑπόληψιν καὶ οἰκογενεῖαν καὶ πατρίδα καὶ πίστιν καὶ τὰ πάντα. Εἶναι ἱκανὸν καὶ ἓνα μόνον πάθος, ὅταν μείνῃ ἀχαλίνωτον, νὰ ἐξωθήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ὅλα τὰ κακά. Καὶ ὅσα κακά καὶ ἐγκληματικά συμβαίνουν εἰς τὰς οἰκογενεῖας καὶ τὰς κοινωνίας, ἔχουν ὡς γενεσιουργὸν αἷτιον κάποιον πάθος. Δὲν εἶναι μεμονωμένη ἢ περιπτώσεις τοῦ ἀνοσιουργήματος ποὺ διέπραξεν ὁ πατὴρ τῆς Ἀγ. Βαρβάρας.

2. Εἶναι ὅμως ἐνδιαφέρουσα ἡ ἀντιμετώπισις του ἀπὸ τὴν ἀγίαν, τὴν θυγατέρα του. Ἐὰν ἐκεῖνος συνέπνιξε τὸ πατρικὸν φίλτρον καὶ ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὰ μαρτύρια καὶ τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς του, ἰδοὺ τώρα καὶ ἡ ἀγία χειραφετεῖται ἀπὸ τὴν κηδεμονίαν καὶ τὴν ἐξουσίαν του. Τὸν ἀγαποῦσε πολὺ τὸν πατέρα της, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἦτο ὄρφανὴ ἀπὸ μητέρα. Ἐγνώριζεν ὅμως ὡς χριστιανὴ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου «ὁ φιλιῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος» (Ματθ. ι' 37). Πολὺ θὰ ἤθελε νὰ τὸν ὑπακούῃ πάντοτε, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ «τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα» (Κολ. γ' 20). Ἐγνώριζεν ὅμως ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτὴ περιλαμβάνει καὶ τοῦτον τὸν ἀπαραίτητον ὅρον, ὡς ρητὴν προϋπόθεσιν, «τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ» (Ἐφεσ. ε' 1). Καὶ ὅταν ἡ προϋπόθεσις αὐτὴ δὲν ὑπάρχη, ἀλλ' ὑπάρχει ἀντιθέτως ἀξιώσις νὰ μὴ ἀκολουθοῦν τὰ τέκνα τὸ «ἐν Κυρίῳ» ὡς σταθερὸν προσανατολισμὸν τῆς ζωῆς των, τότε ἰσχύει ἄλλη ἐντολὴ, ἡ λέγουσα «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. ε' 29).

Ὁ σεβασμὸς δηλ. πρὸς πάντας τοὺς ἀνωτέρους καὶ ἡ συμμόρφωσις πρὸς τὰς ἐντολάς καὶ τὰς ἀξιώσεις των ἔχει θέσιν, ὅταν δὲν δημιουργῇ ζήτημα συνειδήσεως. Ὅταν ὅμως ἀπτεται τῆς συνειδήσεώς μας ἢ οἰαδῆποτε ἀπαίτησις, τότε εἴμεθα ἐλεύθεροι καὶ ἀδέ-

χρειάζονται ἀμοιβαι καὶ ὑποσχέσεις, διότι δῆθεν παραβλάπτουν τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς τοιαῦται συναρτήσεις καὶ συνδυασμοί.

Ἄλλὰ εἴμεθα ἄνθρωποι. Καὶ ὡς ἄνθρωποι, περιβεβλημένοι τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ ἄλλα κίνητρα, τὰ ὁποῖα θὰ τὰ αἰσθανθῶμεν περισσότερον καὶ θὰ μᾶς ἐνισχύσουν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγιότητος. Ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ὁ νόμος τοῦ Κυρίου ὁ γραπτός, τὸ συγκεκριμένον καὶ ἐκπεφρασμένον θέλημα τοῦ Θεοῦ ὀφείλει βεβαίως νὰ εἶναι διὰ τὸν χριστιανὸν τὸ πρῶτιστον κίνητρον πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀγιότητα. Καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Ὑψιστον εὐεργέτην μας θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ ἀπόλυτον κίνητρον, διὰ νὰ μένωμεν μακρὰν ἀπὸ τὴν «εὐπερίστατον ἁμαρτίαν», (Ἐβρ. ιβ' 1). Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ἁμαρτία εἶναι «εὐπερίστατος», δηλ. εἶναι εὐκολος εἰς πᾶσαν περίπτωσιν· καὶ ἐφ' ὅσον «ἐγκεῖται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ» (Γεν. η' 21)· καὶ ἀφοῦ φέρομεν ἐντὸς ἡμῶν ἀκόμη τὸν «παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ» (Κολ. γ' 9) καὶ αἰσθανόμεθα πολλάκις τὴν πίσιν του τόσον, ὥστε νὰ εἶναι δυσκολώτερον τὸ καθήκον καὶ ἡ συμμόρφωσις πρὸς τὸ θεῖον θέλημα καὶ εὐκολώτερος ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἀθέτησιν τοῦ καθήκοντος καὶ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, παρίσταται ἀνάγκη καὶ ἄλλων ἐλατηρίων, διὰ νὰ μᾶς ὠθοῦν εἰς τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο ὁ πάνσοφος Παιδαγωγός, ὁ Πλάστης τοῦ ἀνθρώπου, ὁ γνωρίζων περισσότερον ἀπὸ οἰονδήποτε σοφὸν τὴν ψυχολογίαν τοῦ πλάσματος του δὲν ἐθεώρησε περιττὸν νὰ συνάψῃ τὰς ἀπαιτήσεις του πρὸς ὑποσχέσεις καὶ ἀμοιβάς.

Ἄλλὰ περὶ ποίων ὑποσχέσεων πρόκειται καὶ περὶ ποίων ἀμοιβῶν ἢ δυσαρέστων συνεπειῶν; Πρόκειται περὶ πραγμάτων περὶ τῶν ὁποίων ἡ πίστις θὰ μᾶς πληροφορήσῃ. Πρόκειται δηλαδὴ περὶ πραγμάτων ποὺ ἔχουν πνευματικὸν χαρακτήρα, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ νὰ πιστεύσῃ κανεὶς εἰς τὰς ἀμοιβὰς ἢ τὰς τιμωρίας τὰς τοποθετημένας εἰς τὴν προοπτικὴν τῆς αἰωνιότητος, καὶ αὐτὸ τοῦτο εἶναι ἀρετὴ. Ὅχι μόνον δὲν μειώνει τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ εἶναι ἓνα πλαίσιον τῆς ὅλης ἀρετῆς, πλαίσιον πνευματικότητος, πλαίσιον πίστεως, ἀπαραιτήτου δηλ. παράγοντος διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀρετὴ καὶ ἀγιότης. Διότι ἂν δὲν ὑπάρχῃ πίστις, «ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων», τότε, καὶ ἂν ὑπάρξῃ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων κάποιον δεῖγμα καλῆς διαθέσεως καὶ καλωσύνης, ὠλοκληρωμένη ὅμως ἀρετὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ.

2. «Ἴδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ». Ἄλλοι, ἀντιστρέφοντες τὸν λόγον, παραπονοῦνται ὅτι, ὅταν ὁ Χριστὸς καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις ὑπόσχηται ἀμοιβάς, στρέφει τὴν σκέψιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀδιαφορεῖ δὴθεν διὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν. Δὲν θέτει εἰς τὸν ἀνθρωπὸν κίνητρα τὰ ὁποῖα νὰ ἔχουν ἄμεσον τὴν χρησιμότητά των καὶ ἀμέσους τὰς συνεπείας των, ἀλλὰ μᾶς παραπέμπει εἰς τὴν οὐράνιον ζωὴν, καὶ τρόπον τινὰ θέλει νὰ μᾶς κάμῃ μὴ προσγειωμένους, ἀλλὰ αἰθεροβατοῦντας καὶ ξένους πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Καὶ ἠθέλησαν πράγματι νὰ κατηγορήσουν τὴν χριστιανικὴν ζωὴν ὡς ἀπόκοσμον, ὡς ἀποξενωμένην τῆς πραγματικότητος καὶ ὡς μίαν νοσταλγίαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ μόνον.

Ἄλλ' ὅταν ὁ Κύριος ὁμιλῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον: «Ἴδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ», τὸ πράττει, διὰ νὰ στρέψῃ βεβαίως τὴν προσοχὴν μας εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ὄχι διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν σκέψιν μας ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν. Εἶναι δὲ ἄριστος αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς, τὸν ὁποῖον ἐπιτυγχάνει ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὅταν καλῇ τὸν ἀνθρωπὸν νὰ σκέπτεται τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ κάτι τὸ ἀνώτερον καὶ οὐράνιον, καὶ νὰ ἔχη αὐτὸ ὡς φῶς, τὸ ὁποῖον θὰ τοῦ φωτίζῃ τὸν δρόμον, καὶ ὡς γραμμὴν καὶ κατεῦθυνσιν καὶ πορείαν εἰς τὸν βίον του.

Ὁ ἑορταζόμενος Ἅγιος Σάββας βεβαίως ἦτο οὐράνοπολίτης, βεβαίως ἦτο ἀνθρωπὸς τοῦ ὁποῖου ἡ καρδιά εἶχε προσανατολισθῆ πρὸς τὸν οὐρανόν. Καὶ ὁ ἱερὸς ὕμνογράφος του χαρακτηριστικώτατα (εἰς τοὺς αἴνους) σήμερον τὸν ἐχαρακτήρισεν ὡς «ὑπερόπτην τῶν κάτω καὶ παρεπίδημον, ὡς ἐραστὴν τῶν ἄνω καὶ ἐρημοπολίτην». Ἄλλὰ τὸ νόημα τῶν ἐγκωμίων αὐτῶν εἶναι ὅτι ὁ Ἅγιος Σάββας, ὅπως καὶ πάντες οἱ ἅγιοι, εἶχον εἰς τὴν ζωὴν των ἰδανικά. Καὶ ὅταν σκέπτονται τὸν οὐρανόν, τὸν σκέπτονται διότι εἶναι ἐκεῖ τοποθετημένα τὰ ἰδανικά των. Καὶ τὰ ἰδανικά αὐτὰ κατόπιν γίνονται αἰτία πολλῆς ὠφελείας καὶ πολλῶν εὐχαρίστων συνεπειῶν εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ ἅγιος Σάββας παρουσίασε μίαν κοινωνικὴν δραστηριότητα ἀξίαν πολλῆς προσοχῆς. Ὁ ἀνθρωπὸς αὐτὸς ὁ οὐράνοπολίτης καὶ ἐρημοπολίτης, ὁ ἀνθρωπὸς μὲ τὸ φρόνημα τὸ οὐράνιον καὶ τὰ ἰδανικά τὰ ἀνώτερα, ἐκινήτοποιεῖτο εἰς μίαν δρᾶσιν ὑπὲρ τῆς κοινωνίας ἀξίαν πολλῆς προσοχῆς· εἰς προστασίαν καὶ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος λαοῦ θαυμαστὴν καὶ εὐρυτάτην.

Οἱ ἀνθρωποὶ, ἀγαπητοί, οἱ «συγκύπτοντες» πρὸς τὴν γῆν, οἱ σκεπτόμενοι τὰ κάτω, τὰ ταπεινά καὶ τὰ ἐφάμαρτα πολλάκις, οἱ προσκεκολλημένοι εἰς τὴν ὕλην καὶ μόνον, καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν ὄχι σπανίως, αὐτοὶ δὲν ἔχουν ἀνατάσεις πνευματικὰς καὶ εἶναι

λαιον πολύτιμον. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἄπιστος εἶναι συνηθέστατα ὁ ἀπληγισμένος καὶ ἀποτυχημένος εἰς τὴν ζωὴν. "Ὅλα τὰ βλέπει μαῦρα καὶ σκοτεινά καὶ σκέπτεται πολλάκις ἀπονενοημένα. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος τῆς πίστεως αἰσθάνεται τὸν Θεὸν ὡς πατέρα του· σκέπτεται τὸν οὐρανόν, ὅτι εἶναι ἡ πατρίς του ἡ αἰωνία· καὶ σκέπτεται τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν ὑψηλὸν προορισμόν, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπιτύχῃ, καταρτιζόμενος συνεχῶς, κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς πίστεως καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς πίστεως.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι ἔντως ὑπογραμμὸς ὁ "Ἅγιος Νικόλαος, τὸν ὁποῖον δικαίως ὀνομάζομεν «κανὸνα πίστεως». Ἐδειξεν ἐμπράκτως τὴν δύναμιν τῆς πίστεως. Καὶ προτοῦ γίνῃ κληρικός, ἡ πίστις του ἦτο τόσον γνωστὴ, ὥστε ὅταν ἐχρειάσθῃ πρόσωπον εὐσεβὲς καὶ ἐνάρετον, διὰ νὰ γίνῃ ἱερεὺς εἰς τὴν πατρίδα του, ὁ λαὸς ἐζήτησεν ἐπιμόνως τὸν ἅγιον Νικόλαον ὡς ἱερέα του. Καὶ ὅταν βραδύτερον ἔλαβε τὴν ποιμαντορικὴν σάβδον τοῦ Ἐπισκόπου τῶν Μύρων τῆς Λυκίας, διὰ νὰ καθοδηγήσῃ πνευματικῶς τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, ἡ πίστις του ἦτο τόσον θερμὴ, ὥστε ἔγινε καὶ ἀπέναντι τῶν αἰρετικῶν Ἀρειανῶν φραγμὸς καὶ ἔλεγχος καὶ ἐμπόδιον. Ἐλαβε δὲ μέρος καὶ εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Καὶ ἐκεῖ ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος, ἄνθρωπος ὄχι μὲ πολλὰ γράμματα, ἀλλὰ μὲ πίστιν ζωντανήν, ἀνεδείχθη ἀξιόλογος ὑποστηρικτὴς τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος μὲ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ ὀνομασθῇ ἐπαξίως «κανὸν πίστεως»;

2. Ἄλλὰ καθήκοντα δὲν ἔχομεν μόνον πρὸς τὸν Θεόν. Ἐχομεν καὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους μας ἀνθρώπους, μετὰ τῶν ὁποίων αἱ σχέσεις μας πρέπει νὰ ρυθμίζωνται συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο πάλιν εἶναι ἄξιος μιμήσεως ὁ "Ἅγιος Νικόλαος ὡς «εἰκὼν τῆς πραότητος» καὶ ὡς ἔχων ἀνεπτυγμένον τὸ ὑγιὲς κοινωνικὸν φρόνημα. Ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ χαλιναγωγῇ τὰ νεῦρά του, νὰ μένῃ πρᾶος καὶ νὰ ἀντιτάσῃ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν καλωσύνην εἰς τοὺς θυμὸς καὶ τὰ νεῦρα τῶν ἄλλων, εἶναι χριστιανὸς ἀληθὴς καὶ πλήρης ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ὅπως ὑπῆρξεν ὁ ἅγιος Νικόλαος.

Αὐτὴ δὲ ἡ καλωσύνη του δὲν ἦτο ἀπλῶς ζήτημα χαρακτῆρος, ἀλλὰ κάτι τὸ ὁποῖον ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδίας του. Ἡ ἀγάπη τὸν διέθετεν εὐμενῶς πρὸς πάντας. Εἶχεν ὡς σύνθημα τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου «ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. δ' 2)· καὶ κατῴρθωνε πάντοτε νὰ εἶναι πρᾶος καὶ μακρόμυθος, ἀληθὴς εἰκὼν τῆς πραότητος.

Καὶ ἡ ἀγάπη του πάλιν ἐξεδηλώνετο εὐεργετικῶς πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ ἱεράρχης Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἦτο πλούσιος, διότι ἐκληρονόμησε μεγάλην περιουσίαν ἀπὸ τοὺς πλουσίους γονεῖς του, ἐσκόρπισε τὸν πλοῦτόν του εἰς τοὺς πτωχοὺς, διότι ἤξευρεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἐκουσία πτωχεία κερδίζει πλούσια ἀνταλλάγματα καὶ εὐλογίας παρὰ Θεοῦ.

Ἦτο λοιπὸν ὁ χριστιανὸς μὲ τὴν πλήρη πραότητα, τὴν ἐξυπηρετικότητα καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον. Ἐγνώριζεν ἄριστα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔλεγεν ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος· « δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου » διότι « ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ᾧσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἴπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; » (Ἰακ. β' 15-18) Τί ὠφελεῖ δηλ. ἡ πίστις καὶ τὰ καλὰ λόγια, ἐὰν παρουσιασθῇ εἰς ἡμᾶς ἄνθρωπος στερούμενος τῶν στοιχειωδῶν μέσων διατροφῆς καὶ συντηρήσεως, καὶ δὲν τὸν βοηθήσωμεν, ἐνῶ ἔχομεν τὴν δυνατότητα; Ὁ Ἅγιος Νικόλαος εἶχε πλήρη συναίσθησιν τῶν καθηκόντων του πρὸς τὸν πλησίον καί, διὰ τοῦτο, οὐδέποτε μὲν ἐθύμωμεν, ἐδείκνυε δὲ ἐμπράκτως τὴν ἀγάπην του εὐεργετῶν τὸν πάσχοντα πλησίον.

3. Τέλος, ὁ ἅγιος Νικόλαος ἤξευρε νὰ στρέφεται μὲ χριστιανικὸν ἐνδιαφέρον καὶ πρὸς τὸν ἑαυτόν του. Διότι συνήθως τὸ λησμονοῦμεν αὐτό. Στρεφόμεθα ἴσως πρὸς τὸν Θεόν, μὲ πίστιν, καὶ πρὸς τὸν πλησίον, μὲ ἀγάπην, ἀλλὰ λησμονοῦμεν πολλάκις τὸν ἑαυτόν μας. Λησμονοῦμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν τὸν ἑαυτόν μας καὶ ὅτι ὀφείλομεν πάντοτε νὰ ἀναβαίνωμεν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ὑψηλότερα. Ὁ ἅγιος Νικόλαος, ὁ ὁποῖος διέλαμπε μὲ τόσα χαρίσματα, ἔμενε ἐν τούτοις ταπεινός. Ἦξευρεν ὅτι « τῆ ταπεινώσει » ἀποκτῶνται « τὰ ὑψηλά » καὶ δὲν ἐλησμόνει ὅτι « ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψώθη σεταί ». Καὶ ὅταν ὡς ἄνθρωπος καὶ αὐτός, σάρκα φορῶν καὶ τὸν κόσμον οἰκῶν, ἀντιμετώπιζεν ὠρισμένα ἀδύνατα σημεῖα τοῦ ἑαυτοῦ του, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλλον πολλὴν προσοχὴν, ἐπεστράτευεν ὅλην του τὴν δύναμιν, διὰ νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ τίποτε τὸ ἐφάρματόν. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐδείχθη « ἐγκρατείας διδάσκαλος » καὶ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑπὸ πλήρη ἐλεγχον τὴν προσωπικότητά του.

Ἴδου λοιπὸν τί σημαίνει ἀγιότης καὶ ὠλοκληρωμένη ἠθικότης. Ἡ τοιαύτη δὲ ἀγιότης εἶναι μὲν κάτι τὸ αἰθέριον, τὸ πολὺ ὑψηλόν,

Καὶ ἡ ἀγάπη του πάλιν ἐξεδηλώνετο εὐεργετικῶς πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ ἱεράρχης Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἦτο πλούσιος, διότι ἐκληρονόμησε μεγάλην περιουσίαν ἀπὸ τοὺς πλουσίους γονεῖς του, ἐσκόρπισε τὸν πλοῦτόν του εἰς τοὺς πτωχοὺς, διότι ἤξευρεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἐκουσία πτωχεῖα κερδίζει πλούσια ἀνταλλάγματα καὶ εὐλογίας παρὰ Θεοῦ.

Ἦτο λοιπὸν ὁ χριστιανὸς μὲ τὴν πλήρη πραότητα, τὴν ἐξυπηρετικότητα καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον. Ἐγνώριζεν ἄριστα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔλεγεν ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος· « δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου » διότι « ἂν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ὧσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἶπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; » (Ἰακ. β' 15-18) Τί ὠφελεῖ δηλ. ἡ πίστις καὶ τὰ καλὰ λόγια, ἂν παρουσιασθῇ εἰς ἡμᾶς ἄνθρωπος στερούμενος τῶν στοιχειωδῶν μέσων διατροφῆς καὶ συντηρήσεως, καὶ δὲν τὸν βοηθήσωμεν, ἐνῶ ἔχομεν τὴν δυνατότητα; Ὁ Ἅγιος Νικόλαος εἶχε πλήρη συναίσθησιν τῶν καθηκόντων του πρὸς τὸν πλησίον καί, διὰ τοῦτο, οὐδέποτε μὲν ἐθύμωνεν, ἐδείκνυε δὲ ἐμπράκτως τὴν ἀγάπην του εὐεργετῶν τὸν πάσχοντα πλησίον.

3. Τέλος, ὁ ἅγιος Νικόλαος ἤξευρε νὰ στρέφεται μὲ χριστιανικὸν ἐνδιαφέρον καὶ πρὸς τὸν ἑαυτόν του. Διότι συνήθως τὸ λησμονοῦμεν αὐτό. Στρεφόμεθα ἴσως πρὸς τὸν Θεόν, μὲ πίστιν, καὶ πρὸς τὸν πλησίον, μὲ ἀγάπην, ἀλλὰ λησμονοῦμεν πολλάκις τὸν ἑαυτόν μας. Λησμονοῦμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν τὸν ἑαυτόν μας καὶ ὅτι ὀφείλομεν πάντοτε νὰ ἀναβαίνωμεν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ὑψηλότερα. Ὁ ἅγιος Νικόλαος, ὁ ὁποῖος διέλαμπε μὲ τόσα χαρίσματα, ἔμενεν ἐν τούτοις ταπεινός. Ἦξευρεν ὅτι « τῆ ταπεινώσει » ἀποκτῶνται « τὰ ὑψηλά »· καὶ δὲν ἐλησμόνει ὅτι « ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψώθη σεταί ». Καὶ ὅταν ὡς ἄνθρωπος καὶ αὐτός, σάρκα φορῶν καὶ τὸν κόσμον οἰκῶν, ἀντιμετώπιζεν ὠρισμένα ἀδύνατα σημεῖα τοῦ ἑαυτοῦ του, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλλον πολλὴν προσοχὴν, ἐπεστράτευεν ὅλην του τὴν δύναμιν, διὰ νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ τίποτε τὸ ἐφάρματον. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐδείχθη « ἐγκρατείας διδάσκαλος » καὶ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑπὸ πλήρη ἔλεγχον τὴν προσωπικότητά του.

Ἴδου λοιπὸν τί σημαίνει ἀγιότης καὶ ὠλοκληρωμένη ἠθικότης. Ἡ τοιαύτη δὲ ἀγιότης εἶναι μὲν κάτι τὸ αἰθέριον, τὸ πολὺ ὑψηλόν,

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ὁ βασικὸς μηνιαῖος μισθὸς τῶν Ἐφημερίων ηὐξήθη ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1959 ὡς ἐξῆς :

Α' Μισθολογικὴ Κατηγορία ἀπὸ 1530 εἰς 1570. Β' Μισθολογικὴ Κατηγορία ἀπὸ 1220 εἰς 1260. Γ' Μισθολογικὴ Κατηγορία ἀπὸ 1000 εἰς 1020. Δ' Μισθολογικὴ Κατηγορία ἀπὸ 765 εἰς 790.

Ἐπιπλέον τοῦ ἐπιδόματος ἀκριβείας οἱ μισθοὶ διαμορφοῦνται ὡς ἐξῆς:

I. Διὰ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν Α' Περιφέρειαν (περιφέρειαν τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν Θεσσαλονίκης):

Α' Κατηγορίας $1570+126=1696$. Β' Κατηγορίας $1260+101=1361$. Γ' Κατηγορίας $1020+82=1102$. Δ' Κατηγορίας $790+63=853$.

II. Διὰ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν Β' Περιφέρειαν (εἰς τὰς λοιπὰς δηλ. περιφέρειας τοῦ Κράτους):

Α' Κατηγορίας $1570+84=1654$. Β' Κατηγορίας $1260+61=1328$. Γ' Κατηγορίας $1020+55=1075$. Δ' Κατηγορίας $790+42=832$.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω ποσὰ δέον νὰ προστεθῇ διὰ τοὺς ἔχοντας 10ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἀνεξαρτήτως περιφέρειας τὸ ἐξῆς ἐπίδομα: Διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Α' Κατηγορίαν δρχ. 158, διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Β' Κατηγορίαν δρχ. 122, διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Γ' Κατηγορίαν δρχ. 100 καὶ διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Δ' δρχ. 76,50.

Διὰ τοὺς ἔχοντας 15ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, ἀνεξαρτήτως περιφέρειας προστίθεται τὸ ἐξῆς ἐπίδομα: Εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Α' Κατηγορίαν δρχ. 360, εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Β' τοιαύτην δρχ. 244, εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Γ' δρχ. 200 καὶ εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Δ' Κατηγορίαν δρχ. 153.

κάτι τὸ οὐράνιον, ἀλλ' ὄχι καὶ ἄφθαστον καὶ ἀκατόρθωτον διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ ἡμᾶς ἦτο καὶ ὁ ἐορταζόμενος Ἱεράρχης. Διὰ τοῦτο, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἃς στρέψωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν προσοχὴν μας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων μας πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας. Καὶ ἡ πλήρης προσήλωσις εἰς τὸ χριστιανικὸν μας καθῆκον («ἐν παντί») θά δημιουργήσῃ τὴν ὠλοκληρωμένην χριστιανικὴν προσωπικότητα καὶ θά μᾶς ἀναβιβάσῃ εἰς ὕψος μέγα, ἀνάλογον τοῦ ἐορταζομένου ἁγίου Πατρὸς, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου, τοῦ ἐνδοξαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις Αὐτοῦ.

† Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αίδεσ. Ἄγγελον Πρᾶσσον, Πιτίτση Πατρῶν. Ἡ προικοδότησις τῶν θυγατέρων ἀπόρων κορασίδων ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου γίνεται κατὰ σειράν προτεραιότητος, δεδομένου ὅτι τὰ πρὸς προικοδότησιν ποσά, τὰ προερχόμενα ἐκ δωρεᾶς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ἄμεσον χορήγησιν τοῦ ἐπιδόματος. Μέχρι τοῦδε ἔχουν λάβει τὸ ἐπίδομα αἱ θυγατέρες ἀπόρων ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου, αἵτινες ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των μέχρι τοῦ Μαρτίου 1959. Ἐπομένως θὰ ἀναμείνετε τὴν σειράν σας, ἐφ' ὅσον βεβαίως τελικῶς ἐγκριθῆ ἡ αἰτήσις σας. — Αίδεσ. Α. Π. Ω. Διὰ τὴν ἐξαγορὰν προϋπηρεσίας εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχη ἡ πρὸς ἐξαγορὰν προϋπηρεσία. Δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς ἐξαγορᾶς χρόνου. Ἐξ ὧων συνάγομεν ἀπὸ τὴν ἐπιστολήν σας, σεῖς δὲν ἔχετε τοιαύτην προϋπηρεσίαν, παρὰ μόνον ὀλίγους μῆνας, ὅσοι δηλαδὴ μεσολαβοῦν ἀπὸ τῆς χειροτονίας σας μέχρι τῆς ἰδρύσεως τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τούτων δὲν γίνεται πρὸς τὸ παρὸν τίποτε, διότι δὲν θεμελιούται διὰ τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας καὶ τοῦ πρὸς ἐξαγορὰν ὀλίγου χρόνου δικαίωμα συντάξεως. Διὰ τὴν συνταξιοδότησίν σας διὰ λόγους ὑγείας πρέπει νὰ ἀκολουθήσετε τὴν διαδικασίαν τὴν ὁποίαν καθορίζει ὁ νόμος, ἥτοι νὰ ὑποβάλετε ἐνορκον πιστοποιητικὸν ἱατρῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου σας, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ βεβαιούται ὅτι εἴσθε ἀνίκανος πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων σας. Ἡ ἐνορκος αὕτη βεβαίωσις γίνεται ἐνώπιον εἰρηνοδίκου. Ἐν συνεχείᾳ καὶ ἀφοῦ ἐκδοθῆ τὸ πιστοποιητικόν, θὰ ὑποβάλετε τὰ ἐξῆς δικαιολογητικά, μέσφ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας, εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. α) Αἰτήσιν. β) Ἀντίγραφον τῆς ἐνόρκου βεβαίωσεως τῶν ἱατρῶν. γ) Ἀπολυτήριον γράμμα τοῦ Ἀρχιερέως. δ) Πιστοποιητικὸν τοῦ Δημάρχου ἢ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος περὶ τῆς ὑγείας σας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεώς σας. ε) Τὸ ἀτομικὸν βιβλιᾶριον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν, συμπεπληρωμένον καὶ θεωρημένον ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου. στ) Βεβαίωσιν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφαίνεται ἡ χρονολογία χειροτονίας καὶ ἀρχικοῦ διορισμοῦ, αἱ μεταθέσεις εἰς ἄλλας ἐνορίας κατὰ χρονολογικὴν σειράν, ἡ διάρκεια ὑπηρεσίας εἰς ἐκάστην ἐνορίαν, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου σας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. — Αίδεσ. Γεώργιον Γρηγορίου, Λάμυρα Ἄνδρου. Παρ' ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἐνεργήσαντος προσφάτως ἐπιθεώρησιν εἰς τὴν νῆσον σας, διεβίβασθη παράπονον σας διὰ τὴν μὴ ἀπάντησιν εἰς ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ἀπηυθύνετο εἰς τὸν «Ἐφημέριον». Διέλαθεν, ἴσως, τὴν προσοχήν σας, ὅτι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 10 τεῦχος τῆς 15 Μαΐου 1959 ὑπάρχει ἡ ζητούμενη ἀπάντησις. Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνομεν τὴν ἀπάντησιν, διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἔχετε πρόχειρον τὸ ὑπ' ἀριθ. 10 τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου»: «Τοῦτο συμβαίνει διότι ὄρισμένα Μοναὶ ἔχουν ἴδιον Τυπικὸν καὶ δὲν ἀκολουθοῦν τὸ ἐφαρμοζόμενον ὑπὸ τῶν Ἱ. Ναῶν τοιούτων. Τοιοῦτρόπως ἐξηγεῖται ἡ παρατηρούμενη διαφορά». — Αίδεσ. Κωνσταντῖνον Ξυνοτύραν, Ἐφημέριον Ὀμβριακῆς Δομοκοῦ. Ἐλάβομεν καὶ τὰς δύο ἐπιστολάς σας. Σχετικῶς σᾶς ἀπαντῶμεν τὰ ἐξῆς: Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πρῶτην ἐρώτησιν, δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε τὴν ὑπηρεσίαν σας ὡς διακόνου, καταβάλλοντες ποσὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς 5% ἐπὶ τοῦ μισθοῦ, τὸν ὁποῖον λαμβάνετε σήμερον δι' ἕκαστον μῆνα ἐξαγοραζομένης διακομικῆς ὑπηρεσίας. Νὰ ὑποβάλετε αἰτήσιν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., ἐπισυνάπτοντες καὶ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, τὰ ἀποδεικνύοντα τὴν

προϋπηρεσίαν σας. Ἡ καταβολὴ τοῦ ποσοῦ δύναται νὰ γίνη, κατόπιν σχετικῆς ἐγκρίσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., διὰ μηνιαίων δόσεων. Διὰ τὴν δευτέραν ἐρώτησίν σας, τὴν ἀναγομένην εἰς τὰ τῆς ἐορτῆς τοῦ Γενεσίου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, σὰς πληροφοροῦμεν ὅτι ἡ παρατήρησις σας εἶναι ὀρθή. Διέλαθεν τὴν προσοχὴν τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς συνταξάσης τὸ Ἡμερολόγιον. Εἰς τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἔχει ἤδη ἐκτυπωθῆ, δὲν ὑπάρχει ἡ παρατηρουμένη ἀνωμαλία· Ὡς πρὸς τὰ Ἀπολυτικά, ἀμφότερα ὑπάρχουσι εἰς τὰ Λειτουργικά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ «Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος...» ἔχει καθορισθῆ ὑπὸ τῆς Παρακλητικῆς καὶ τοῦ Ὁρολογίου νὰ ψάλλεται εἰς τὸ τέλος τῆς Δοξολογίας τῶν Κυριακῶν εἰς τοὺς πλαγίους ἤχους, ἐνῶ τὸ «Σήμερον σωτηρία...» εἰς τοὺς κυρίου ἤχους. Τὸ Τυπικὸν ὁμῶς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καθώρισε, παρὰ τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τῆς Παρακλητικῆς καὶ τοῦ Ὁρολογίου διατασσόμενα, νὰ μὴ ψάλλεται τὸ «Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος...» εἰς τοὺς πλαγίους ἤχους. — Αἶδεσ. Δ η μ ἦ τ ρ ι ο ν Κ α ρ α γ ι ἄ ν ν η ν, Αὐλάκιον Λαμίας. Τὸ κανονικὸν εἶναι νὰ τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία καὶ νὰ γίνεται ἡ μετάληψις τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Προκειμένου ὁμῶς περὶ νηπίων εἶναι δυνατόν, κατ' οἰκονομίαν, νὰ μεταλαμβάνουν ταῦτα πρὸ τῆς θ. Λειτουργίας. Ὁ ἄρτος ἐπιτρέπεται νὰ μεταίησιν καὶ διὰ τὸ δεύτερον ἔτος. Ἐφ' ὅσον τὰ νήπια θηλάζουν, δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ τὰ μεταλαμβάνῃ καὶ μετὰ τὸν θηλασμόν. Διὰ τὴν ἐγγραφὴν σας εἰς τὸ περιοδικὸν «Χαρούμενὸ Σπίτι» ἐμεριμνήσαμεν.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πέτρου Παπουτσάκη, Πρωτοπρεσβυτέρου, Ὁ ἥρωας κληρικὸς.—**Εὐαγγ. Θεοδώρου**, Ὑψηλοῦ τοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παιεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀγία Γραφή καὶ Ὁρθόδοξος Λατρεία. **Χ.**, Ἀδελφικά Γράμματα.—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Λειμῶνα» τοῦ Ἰωάννου Μόσχου (Μετάφρασις **Θεοδ. Σπεράντσα**).—**Βασ. Ἡλιάδης**, Τὸ ἥρωον, ποῦ θὰ ἀνεγερθῆ εἰς τὴν Πίνδον, θὰ διαιωρίζῃ τὴν μνήμην καὶ τὸν ἡρωϊσμόν τῆς Ἑλληνίδος γυναίκας.—**Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ**, Ὁμιλία στοὺς Μακκαβαίους (Μετάφρ. **Ἀνθίμου Θεολογίτη**).—**Ἀκύλα**, Οἱ δεξιὲς ἀμαρτίαι.—Τὸ Ἀ΄ Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἄρτης.—**Ἀρχιμ. Νικοδήμου Βαλληνδρᾶ**, Ἐορτοδρόμιον.—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.—Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19—Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.